

OPĆINA GORJANI

**STRATEGIJA RAZVOJA
OPĆINE GORJANI ZA
RAZDOBLJE OD 2024.
DO 2028. GODINE**

U GORJANIMA 10. VELJAČE 2024.

STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE GORJANI ZA RAZDOBLJE OD 2024. DO 2028. GODINE

U GORJANIMA 10. VELJAČE 2024.

I. Sadržaj

1. Predgovor načelnika.....	6
2. Uvod i metodološki okvir	8
2.1. Analiza/ocjena stanja	9
2.2. SWOT analiza	10
2.3. Vizija i strateški ciljevi	10
2.4. Prioriteti i mjere	10
3. Analiza općine.....	12
3.1. Geoprostorna obilježja	13
3.2. Upravni ustroj.....	14
3.3. Stanovništvo	15
3.4. Infrastruktura	16
3.4.1. Prometna infrastruktura.....	16
3.4.2. Komunalna infrastruktura	17
3.5. Gospodarenje otpadom	18
3.6. Gospodarstvo	18
3.6.1. Osnovni pokazatelji	18
3.6.2. Malo i srednje poduzetništvo.....	19
3.7. Poljoprivreda.....	20
3.8. Turizam.....	21

3.9. Tržište rada	22
3.10. Obrazovanje.....	24
3.11. Ostala društvena infrastruktura	25
4. SWOT analiza.....	27
4.1. Poljoprivredni sektor i gospodarstvo.....	28
4.2. Javni sektor	30
4.3. Civilni sektor	32
5. Prioriteti i mjere	33
5.1. Projekti definirani na osnovi predviđenih prioriteta i mjera	35
6. Provedba strategije: institucionalni i financijski okvir	42
6.1. Organizacijska struktura za provedbu Strategije	43
6.2. Financijski okvir (izvori financiranja)	43
6.3. Usklađenost strategije s nacionalnim i regionalnim politikama.....	46
7. Praćenje učinaka i evaluacija realizacije postavljenih ciljeva.....	51
7.1. Komunikacija i informiranje	52
8. Zaključak	54
9. Prilozi	56
9.1. Obrazac za prikupljanje projekata/projektne ideje.....	57

1

**Predgovor
načelnika**

Poštovani mještani Općine Gorjani,

Strategija razvoja Općine Gorjani za razdoblje 2024. – 2028. godine važan je dokument kojim se planira razvoj Općine Gorjani u razdoblju od 2021. do 2027. godine. Dokument je usklađen s programima Kohezijske politike Europske unije, Nacionalnom strategijom razvoja Republike Hrvatske i Županijskom razvojnom strategijom. Strategija razvoja definira naše potrebe, razrađuje ideje i istovremeno nudi rješavanje problema s jasno utvrđenim ciljevima i prioritetima.

U proteklim godinama maksimalno smo iskoristili sve mogućnosti kako bismo razvijali našu sredinu te mladima omogućili uvjete za ostanak i život u našim selima. U budućem razdoblju želimo i dalje razvijati prostor Općine te iskoristiti sve potencijale koje imamo. Prostor u kojem živimo obiluje poljoprivrednim površinama te bogatom povijesnom i kulturnom baštinom prepoznatom i od strane UNESCO-a. Želimo razvijati poljoprivrednu proizvodnju, poticati projekte u poljoprivredi, urediti pristupne površine i time unaprijediti najvažniju gospodarsku granu na području Općine Gorjani. Potrebno je poticati i projekte koji će ojačati mikro, male i srednje poduzetnike kako bi bili konkurentni na europskom i globalnom tržištu, a kulturna i povijesna baština vrijedan je potencijal za razvoj turističke ponude na području Općine Gorjani.

Europski zeleni plan, nova strategija rasta Europe planira ulaganja u tehnologije prihvatljive za okoliš, poticanje industrija na inovacije, uvođenje čistijih, jeftinijih i zdravijih oblika privatnog i javnog prijevoza,

povećanje energetske učinkovitosti zgrada, zbrinjavanje otpada i podizanje svijest građana o smanjenju količine otpada i potrebi neophodnog razvrstavanja otpada koji je ujedno i vrijedan resurs za daljnju preradu. Poticat ćemo postavljanje sunčanih elektrana na javnim zgradama i izgradnju solarnih elektrana. Poticat ćemo i aktivni život naših mještana te graditi infrastrukturu koja će to omogućiti, kao što su biciklističke i pješačke staze, sportski tereni i drugo.

Poticat ćemo i odgoj i obrazovanje djece te osigurati potpore za mlade obitelji pri gradnji obiteljskih kuća čime doprinosimo poboljšanju demografske slike naših sela. Poticat ćemo rad udruga i vjerskih zajednica, nositelja svih važnijih društvenih aktivnosti i događanja na našem području.

Razvoj tehnologije, pametnih gradova i sela također nudi velike mogućnosti za napredak i razvoj. Ulaganjem u infrastrukturu želimo svim našim mještanima omogućiti lakši i ugodniji život te jednake uvjete kao i u većim selima i gradovima.

Želimo biti poželjno mjesto za život te zato radimo na svim spomenutim područjima, planirajući i pripremajući projekte koji imaju uporište u širim razvojnim politikama zajednica kojima pripadamo. Nadamo se kako ćemo ostvariti većinu planiranih aktivnosti i nastaviti razvijati područje Općine Gorjani.

S poštovanjem,

Ivan Lović, mag. ing. agr.

Općinski načelnik Općine Gorjani

2

Uvod i metodološki okvir

Strategija razvoja Općine Gorjani temeljni je planski dokument kojim se određuju strateški ciljevi i prioriteti održivoga gospodarskog i društvenog razvoja Općine. Strategija nastoji osigurati usmjeravanje na razvojno perspektivne potencijale Općine Gorjani i njihovo iskorištavanje na najučinkovitiji način, odnosno stvoriti sveobuhvatan razvojni plan Općine za sve ključne sektore i razvojna područja.

Strategija razvoja izrađuje se za razdoblje od 2024. do 2028. godine. Ovaj period usklađen je s programskim planiranjem na razini Europske unije i Republike Hrvatske, što omogućava lakše povezivanje općinskog razvojnog programa s dokumentima više razine.

Metodološki okvir koji je upotrebljen za izradu Strategije razvoja Općine Gorjani nastojao je obuhvatiti većinu uvriježenih načela kvalitetnog strateškog planiranja, stoga izrada strategije obuhvaća sljedeća poglavlja:

2.1. Analiza/ocjena stanja

Ovo poglavlje sadrži osnovnu analizu postojećeg stanja s najvažnijim razvojnim obilježjima, trendovima, problemima i potrebama Općine. Analiza/ocjena stanja služi kao podloga za utvrđivanje razvojnih prioriteta, a strukturirana je na sljedeći način:

- Geoprostorna obilježja
- Upravni ustroj
- Stanovništvo
- Infrastruktura
- Gospodarstvo
- Tržište rada
- Obrazovanje
- Ostala društvena infrastruktura.

2.2. SWOT analiza

SWOT analiza podrazumijeva istraživanje svih važnijih karakteristika kako unutar-njeg, tako i vanjskog okruženja, sa svrhom identifikacije strateških čimbenika koji će odrediti budućnost Općine. U unutarnjem okruženju identificiraju se snage i slabosti – resursi i kapaciteti na koje se Općina može osloniti u svom razvoju i oni koji ograničavaju ili onemogućuju njezin daljnji razvoj. Vanjsko okruženje sastoji se od prilika i prijetnji – resursa i kapaciteta izvan Općine koji bi mogli biti iskorišteni za daljnji razvoj te oni koji mogu ograničiti razvoj Općine.

2.3. Vizija i strateški ciljevi

Vizija sadrži sveobuhvatni opis željenog budućeg razvoja Općine koji se želi ostvariti do završetka ovog ciklusa strateškog planiranja. Strateški ciljevi definiraju se na temelju prethodnih analiza i predstavljaju ključni element strateškog programa. Oni moraju biti konkretni, detaljni, fokusirani i dobro definirani, mjerljivi, ostvarljivi, realni u odnosu na resurse i vremenski ograničeni.

2.4. Prioriteti i mjere

Prioriteti proizlaze iz vizije i razrađuju strateške ciljeve. Mjere su intervencije i aktivnosti u nekom sektoru/području i predstavljaju okvir za pripremu i izradu konkretnih razvojnih projekata. Opis i sadržaj mjere uključuje:

- Naziv
- Povezanost sa strateškim ciljem i prioriteto
- Usklađenost s ciljevima i prioritetima u drugim strateškim dokumentima i programima (županijskim, nacionalnim i sektorskim te programima EU-a)
- Svrhu, cilj i obrazloženje
- Rezultat i razvojni učinak
- Nositelje, korisnike i ciljne skupine
- Mehanizme provedbe
- Okvirna financijska sredstva i njihove izvore
- Razdoblje provedbe
- Pokazatelje za praćenje rezultata i razvojnih učinaka.

Cjelokupni proces izrade strategije temelji se na partnerskom pristupu, jednom od osnovnih načela politike regionalnog razvoja. Partnerski pristup podrazumijeva suradnju među javnim, privatnim i civilnim sektorom, odnosno suradnju među tijelima državne uprave, jedinicama područne (regionalne) samouprave, jedinicama lokalne samouprave, gospodarskim subjektima, znanstvenom zajednicom, socijalnim partnerima i organizacijama civilnoga društva.

3

**Analiza
Općine**

**KARTA - POLOŽAJ OPĆINE GORJANI
U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI**

3.1. Geoprostorna obilježja

Općina Gorjani jedna je od 35 općina na području Osječko-baranjske županije. Smještena je u jugozapadnom dijelu županije i prostire se na površini od 52,49 km², što čini 1,22 % ukupne površine županije. Prostor Općine Gorjani graniči s Općinom Punitovci na sjeveru, Općinom Drenje na zapadu, Općinom Satnica Đakovačka na jugozapadu, Općinom Viškovci na istoku te gradom Đakovom na sjeveroistoku. Općinu čine naselja Gorjani i Tomašanci, a administrativno sjedište općine nalazi se u Gorjanima.

Općina Gorjani ima povoljan prostorno-prometni položaj, najviše vrednovan činjenicom da prostorom Općine prolazi paneuropski prometni koridor „V“ ogranak „c“ koji povezuje srednju

Europu s južnim Jadranom. Područje Općine Gorjani prostorno i geografski pripada pro-

storu koji je na prijelazu od nizinskog područja, prostora đakovačkog ravnjaka, prema prigrorskom dijelu koji na zapadu prelazi u prigorja Krndije i Dilja.

Prostor Općine Gorjani dio je šireg prostora Osječko-baranjske županije u kojem su prirodno-geografska obilježja prostora drugačija u odnosu na ostala, pretežno nizinska područja

županije. To je područje koje pripada južnom i jugozapadnom dijelu županije u kojemu se mogu izdvojiti različite reljefne cjeline, a od kojih su najprostranije diljsko-krndijsko pobrđe na zapadu i đakovački ravnjak na istoku, a na koji se na njegovim rubovima nastavlja pojas susjednih nizina (vučanska i biđska).

Područje Općine Gorjani pripada u cijelosti ravničarskom dijelu ovog prostora koje pripada đakovačkom ravnjaku. To je lesni plato

koji je trokutastog oblika, dužine 35 kilometara, prosječne širine više od 15 kilometara i prosječne visine od 111 metara. Ravnjak je u cijelosti izgrađen od prapora, debljine od 15 do 24 metara, na podlozi koju čine pleistocenski močvarni i stariji neogenski sedimenti (gline, pijesci, lapori). Na nestabilnoj i mladoj podlozi, tekućice su stvorile blago valovito površje. Najvažnija među njima je Jošava s pritocima. Najveća visina zabilježena na prostoru Općine Gorjani nalazi se jugozapadno od naselja Gorjani i iznosi 121,9 metara. Sjeverno i južno od središnje položenog prapornog ravnjaka protežu se najniži dijelovi Đakovštine: sjeverni vučanski dio, koji je prostraniji i nešto većih visina, i južni biđski dio, niži i vlažniji dio nizine. Područje sjeveroistočno od Općine Gorjani pripada rubnom dijelu vučanske nizine.

Klimatološke osobine prostora Općine Gorjani dio su klimatskih osobina šireg prostora Istočne Hrvatske. Cijelo područje, kao i širi prostor ima sve odlike umjereno kontinentalne klime koju karakteriziraju česte i intenzivne promjene vremena. Osnovne karakteristike ovog tipa klime su srednje mjesečne temperature više od 10 °C tijekom više od četiriju mjeseci godišnje, srednje temperature najtoplijeg mjeseca ispod 22 °C, te srednje temperature najhladnijeg mjeseca između -3 °C i +18 °C. Obilježje ove klime nepostojanje je izrazito suhih mjeseci, oborina je više u toplom dijelu godine, a prosječne godišnje količine kreću se od 700 do 800 mm.

Prostor Općine Gorjani pripada, u hidrološkom smislu, dravskom, dunavskom i savskom slivnom području, odnosno hidrografskom slivu rijeka Vuke, Drave, Dunava te Bosuta i Save.

S obzirom na malu površinu i položaj prostor Općine nema nikakav utjecaj na hidrološke osobine i režimske karakteristike ovih rijeka.

Prostorno, najvećim dijelom Općina pripada desnom zaobalju rijeke Vuke i to zapadni dio pripada slivu kanala Gorjan – Punitovci, a istočni dio slivu kanala Velika Osatina. Južni dio Općine dio je sliva vodotoka Jošava, odnosno Bosuta i Save.

Pedološka obilježja prostora Općine Gorjani dio su pedoloških osobina šireg prostora. Različite pedološke jedinice nastale su pod utjecajem reljefa te specifičnih vodnih prilika u određenim

klimatskim uvjetima koji su utjecali na stanak i rasprostranjenost pojedinih vrsta tala. Od ukupno 58 pedoloških jedinica na području Slavonije i Baranje na području Općine Gorjani zastupljeno je pet različitih pedoloških jedinica: lesivirano i eutrično smeđe tlo, lesivirano pseudoglejno i tlo tipično na lesu, pseudoglej na zaravni, eutrično smeđe semiglejno tlo i pseudoglejno semiglejno i eutrično smeđe semiglejno tlo.

3.2. Upravni ustroj

Općina Gorjani jedinica je lokalne samouprave osnovana Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Općina u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima, i to osobito poslove koji se odnose na uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu i unaprjeđenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu, promet na svom području te ostale poslove sukladno posebnim zakonima. Službeno glasilo Općine Gorjani izlazi pod nazivom „Općinski glasnik“. Tijela su Općine Gorjani Općinsko vijeće i općinski načelnik.

Općinsko je vijeće predstavničko tijelo građana i tijelo lokalne samouprave koje donosi akte u okviru djelokruga Općine te obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i statutom. Način rada Općinskog vijeća uređuje se Poslovníkom Općinskog vijeća. Općinsko vijeće ima devet vijećnika, a vijećnici se biraju na način propisan zakonom. Općinsko vijeće ima predsjednika i potpredsjednika. Općinsko vijeće donosi Poslovník Općinskog vijeća i Statut općine, donosi proračun, opće i druge akte kojima uređuje pitanja iz samoupravnog djelokruga Općine, bira i razrješava predsjednika i potpredsjednika Općinskog vijeća, osniva, bira i razrješuje članove radnih tijela Općinskog vijeća, uređuje ustrojstvo i djelokrug Jedinštenog upravnog odjela, osniva javne ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za Općinu, raspisuje lokalni referendum, obavlja i druge poslove koji su mu zakonom ili drugim propisom stavljeni u djelokrug.

Izvršno je tijelo Općine općinski načelnik. Općinski načelnik bira se na način propisan posebnim zakonom. Općinski načelnik u obavljanju svoje dužnosti zastupa Općinu, predlaže Općinskom vijeću donošenje općih i drugih akata iz djelokruga Općinskog vijeća i priprema prijedloge općih akata, izvršava i osigurava izvršavanje općih akata Općinskog vijeća, utvrđuje prijedlog proračuna Općine, upravlja nekretninama, pokretninama i imovinskim pravima u vlasništvu Općine, upravlja prihodima i rashodima te obavlja i druge poslove koji su stavljeni u nadležnost općinskog načelnika.

Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga Općine ustrojen je Jedinštveni upravni odjel. Ustrojstvo Jedinštvenog upravnog odjela uređuje se općim aktima, a radom Jedinštvenog upravnog odjela upravlja pročelnik. Jedinštveni upravni odjel neposredno izvršava i nadzire provođenje općih akata Općinskog vijeća i akata općinskog načelnika, donosi pojedinačne akte kojima rješava pitanja o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba, vodi očevidnike određene zakonom i drugim propisima i izdaje propisana uvjerenja i potvrde, obavlja i druge poslove od interesa za Općinu i njezina tijela sukladno zakonima, Statutu i drugim propisima.

3.3. Stanovništvo

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine Općina Gorjani ima 1.246 stanovnika, od čega je 611 (49 %) muškaraca i 635 (51 %) žena. U odnosu na 2011. godinu broj stanovnika smanjen je za 345 osoba (21,7 %). Od ukupnog broja stanovnika njih 63,7 % smješteno je na području naselja Gorjani

Prosječna starost stanovnika Općine Gorjani je 46,1 godinu (45 godina muškarci i 47,2 godine žene) i viša je od prosječne starosti stanovnika Osječko-baranjske županije koja iznosi 44,5 godine. U odnosu na popis iz 2011. godine prosječna je starost porasla za 4,1 godinu (4,7 godina muškarci i 3,5 godine žene). Radno sposobnog stanovništva u dobi od 15 do 64 godine ukupno je 805 (64,9 %), od čega 400 muškaraca i 405 žena.

TABLICA: STANOVNIŠTVO PREMA STAROSTI I SPOLU PO NASELJIMA, POPIS IZ 2021. GODINE

Naselje	Spol			Starost									
	m	ž	ukupno	0 - 9	10 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 - 79	80 - 89	90 i više
Gorjani	385	409	794	65	78	81	99	70	125	147	74	49	6
Tomašanci	226	226	452	34	43	52	45	56	81	75	35	27	4
Ukupno	611	635	1.246	99	121	133	144	126	206	222	109	76	10

IZVOR: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU, WWW.DZS.HR

TABLICA: PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA U 2022. GODINI

Područje	Živorodeni	Mrtvorodeni	Umrli	Umrta dojenčad		Prirodni prirast	Brakovi		Vitalni indeks
				ukupno	0-6 dana		sklopljeni	razvedeni	
Republika Hrvatska	33.883	144	56.979	139	86	-23.096	18.074	4.808	59,5
Osječko-baranjska županija	2.153	11	4.069	8	4	-1.916	1.411	401	52,9
Općina Gorjani	6	-	35	-	-	-29	5	1	17,7

IZVOR: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU, WWW.DZS.H

Negativan prirodni prirast stanovništva vidljiv je kako u Republici Hrvatskoj i u Osječko-baranjskoj županiji, tako i na području Općine Gorjani. Vitalni indeks (živorođeni na 100 umrlih) za područje Općine Gorjani znatno je niži i od vrijednosti za Republiku Hrvatsku i od vrijednosti za područje Osječko-baranjske županije.

Na području Općine Gorjani nalazi se 474 kućanstva. U razdoblju od 2011. do 2021. godine broj kućanstava smanjen je s 537 na 474, odnosno za 11,7 %, a zbog smanjenja broja stanovnika, smanjen je prosječan broj članova kućanstava s 2,93 u 2011. godini na 2,63 u 2021. godini. U promatranom razdoblju na području Osječko-baranjske županije broj kućanstava smanjen je za 12,95 %, a na području Republike Hrvatske došlo je do pada broja kućanstava za 5,82 %.

Hrvati čine 98,31 % stanovništva Općine Gorjani, Srbi 0,8 %, Slovaci 0,48 %, Nijemci 0,24 %, a ostalih stanovnika i regionalne pripadnosti je po 0,08 %.

Najveći broj stanovnika Općine Gorjani, njih 1.186 (95,18 %) su katolici. Ostali kršćani čine 2,25 %, pravoslavci 1,2 %, ostale religije 0,4 %, agnosticici 0,24 %, a protestanti 0,16 %. Ateista i stanovnika koji nisu vjernici je 0,4 %, a onih koji se nisu izjasnili 0,32 %.

3.4. Infrastruktura

3.4.1. PROMETNA INFRASTRUKTURA

Cestovna mreža – infrastrukturna osnova cestovnog prometa, strukturirana je kao mreža javnih cesta i ostalih cesta (nerazvrstane ceste). Javne ceste dijele se na autoceste, državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste.

Cestovni prometni sustav na području Osječko-baranjske županije utvrđen je tako da mreža državnih i županijskih cesta povezuje sva centralna naselja te gospodarske i druge važne sadržaje, a ostale sadržaje povezuje mreža lokalnih i nerazvrstanih cesta.

Na području Općine Gorjani prisutne su prometnice cestovnog prometa te je razvijena mreža županijskih i lokalnih cesta koja povezuje naselja na području Općine i osigurava njihovu povezanost s okruženjem. Mrežu nerazvrstanih cesta na području Općine čine ceste u građevinskim područjima te poljski i šumski putovi, a koji nisu svrstani u neku od javnih cesta.

Jedan od najznačajnijih koridora koji prolazi prostorom Osječko-baranjske županije jest paneuropski koridor „V“ ogranak „c“, koji povezuje prostor srednje Europe s južnim Jadranom. Autocesta A5 Beli Manastir – Osijek – Svilaj dio je ovog cestovnog koridora koji

se proteže kroz tri zemlje u ukupnoj duljini od 622 kilometara. Dionica autoceste A5 prolazi i područjem Općine Gorjani.

Na području Općine Gorjani nalaze se trase sljedećih razvrstanih cesta:

Državne ceste

- A5 Beli Manastir – Osijek – BiH
- D7 Duboševica – Beli Manastir – Osijek – Đakovo – Sl. Šamac

Županijske ceste

- Ž4106 Poganovci – Krndija – Punitovci – Tomašanci
- Ž4128 Josipovac Punitovački – Gorjani – Satnica Đakovačka
- Ž4238 Gorjani – Tomašanci
- Ž4106 Tomašanci – Ivanovci Gorjanski

Lokalne ceste

- L44103 Potnjani – Gorjani
- L44104 Bijela Vila – Gorjani
- L44105 Krndija – Gorjani

Ukupna duljina javnih cesta na području Općine je 27,8 kilometara. U ukupnoj duljini javnih cesta na području Općine Gorjani udio državnih cesta je 13 %, udio županijskih cesta je 46 %, a udio lokalnih cesta 41 %.

3.4.2. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Općina Gorjani pripada vodoopskrbnom sustavu Đakovo, isporučitelj vodne usluge je tvrtka Đakovački vodovod d.o.o. a crpilište

je „Trslana“. Mogućnost priključenja stanovnika naselja Gorjani i Tomašanci na sustav javne vodoopskrbe gotovo je 100 %. Prema podacima isporučitelja vodnih usluga na području Općine Gorjani 450 je priključaka domaćinstava te 46 priključaka privrede. Stanovnici u naseljima s izgrađenim javnim vodoopskrbnim sustavom koji nisu priključeni na vodoopskrbni sustav vodom se opskrbljuju uglavnom iz vlastitih izvorišta, što uz neriješeno odvođenje sanitarnih i otpadnih voda predstavlja potencijalnu opasnost za zdravlje.

Problematika odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području Općine Gorjani nije riješena, odnosno kanalizacijska mreža nije izgrađena. Odvodnja fekalnih otpadnih voda u naseljima rješava se većinom izvedbom individualnih sabirnih jama s taložnicama koje ne osiguravaju učinkovitu zaštitu okoliša. Oborinske vode prihvaćaju se otvorenim kanalima uz prometnice i odvođe do najbližeg vodotoka ili melioracijskog kanala. U tijeku je izrada projektne dokumentacije za kanalizacijski sustav odvodnje Općine, koji obuhvaća naselja Gorjani i Tomašanci. Odvodnja unutar naselja odvijat će se glavnim i sekundarnim kolektorima postavljenim uz lokalne i županijske prometnice.

Područje Općine Gorjani električnom energijom opskrbljuje HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o. – Elektroslavonija Osijek. Elektroopskrbna mreža funkcionalno je i tehnički u dobrom stanju.

Na području Općine Gorjani provedena je plinifikacija, a plin se distribuirao preko tvrtke HEP Plin d.o.o. Prema podacima navedene tvrtke na području Općine Gorjani ukupno je 66 kućanstava kupaca plina.

3.5. Gospodarenje otpadom

Gospodarenje otpadom na području Općine Gorjani organizirano je sukladno zakonskim odredbama. Obuhvaćenost stanovništva organiziranim skupljanjem i odvozom otpada je 100 %. Komunalni otpad prikuplja se putem spremnika (posebni spremnici za miješani komunalni otpad, otpadni papir i otpadnu plastiku), a skupljanje i odvoz obavlja tvrtka Univerzal d.o.o. Đakovo.

Davatelj usluge ne prikuplja biootpad, već ga korisnici sami zbrinjavaju vlastitim kompostiranjem za koji su osigurani spremnici za svako domaćinstvo. Skupljanje reciklabilnog komunalnog otpada obavlja se po principu „od vrata do vrata“, putem reciklažnog dvorišta i mobilnog reciklažnog dvorišta. Reciklažno dvorište Đakovo na raspolaganju je svim korisnicima s područja Općine Gorjani.

3.6. Gospodarstvo

3.6.1. OSNOVNI POKAZATELJI

Sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske ("N.N." br.147/14., 123/17. i

118/18.) i Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti ("N.N." br. 3/24.), ocjenjivanje stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave temelji se na indeksu razvijenosti. Indeks razvijenosti kompozitni je pokazatelj koji se računa kao prilagođeni prosjek standardiziranih vrijednosti društveno-gospodarskih pokazatelja radi mjerenja stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u određenom razdoblju.

Razvrstavanje, odnosno kategoriziranje svih teritorijalnih jedinica prema razvijenosti temelji se na suvremenom shvaćanju regionalne politike koja potiče razvoj cjelokupnog državnog teritorija. Kategorizacija svih teritorijalnih jedinica omogućuje kvalitetnije uređenje ključnog pitanja razine regionalnih razvojnih poticaja. Izravnim povezivanjem razine regionalnih razvojnih poticaja s razinom razvijenosti dobiva se kvalitetni okvir poticanja razvoja svih lokalnih i županijskih jedinica u skladu sa stupnjem razvijenosti pojedine jedinice.

Pri izračunu indeksa razvijenosti upotrebljavaju se sljedeći pokazatelji: prosječni doho-

TABLICA: VRIJEDNOST INDEKSA RAZVIJENOSTI I POKAZATELJA ZA IZRAČUN INDEKSA RAZVIJENOSTI

		Vrijednosti pokazatelja	Osječko-baranjska županija	Općina Gorjani
		Razvojna skupina	2	1
		Indeks razvijenosti	94,440	90,526
Vrijednosti osnovnih pokazatelja		Prosječni dohodak po stanovniku	38.847,29	29.380,38
		Prosječni izvorni prihod po stanovniku	3.354,16	1.515,75
		Prosječna stopa nezaposlenosti	0,1278	0,1598
		Opće kretanje stanovništva (2022./2012.)	84,06	75,40
		Indeks starenja (2021.)	161,10	189,50
		Stupanj obrazovanja (VSS, 20 – 65) (2021.)	22,70	7,21
Vrijednosti standardiziranih pokazatelja		Prosječni dohodak po stanovniku	98,32	91,04
		Prosječni izvorni prihod po stanovniku	93,94	92,45
		Prosječna stopa nezaposlenosti	84,41	87,90
		Opće kretanje stanovništva (2022./2012.)	91,77	87,29
		Indeks starenja (2021.)	100,92	99,61
		Stupanj obrazovanja (VSS, 20 – 65) (2021.)	99,25	86,23

IZVOR: MINISTARSTVO REGIONALNOG RAZVOJA I FONDOVA EUROPSKE UNIJE, WWW.MRRFEU.HR

dak po stanovniku, prosječni izvorni prihodi po stanovniku, prosječna stopa nezaposlenosti, opće kretanje stanovništva, stupanj obrazovanosti stanovništva (tercijarno obrazovanje), indeks starenja.

Osječko-baranjska županija razvrstana je u II. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema indeksu vrijednosti nalaze u prvoj polovici ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave. Općina Gorjani razvrstana je u I. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave.

Status potpomognutih područja imaju sva područja ispod prosjeka razvijenosti Republike Hrvatske, odnosno I. – IV. skupine jedinica lokalne samouprave, među kojima je i Općina Gorjani.

3.6.2. MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO

Porast zaposlenosti, podizanje životnog standarda i novi zamah nacionalnoga gospodarstva mogući su jedino uz punu podršku poduzetništva. Malo i srednje poduzetništvo glavni je pokretač gospodarskog razvitka i generator novih radnih mjesta.

Na području Općine Gorjani aktivno je 40 subjekata maloga gospodarstva, od toga 23 obrta i 17 trgovačkih društava. U naselju Gorjani 24 subjekta maloga gospodarstva ima svoje sjedište, a 16 poslovnih subjekata ima sjedište u Tomašancima. Subjekti su registrirani za djelatnosti proizvodnje, trgovine i usluga, uzgoja žitarica, poljoprivrede i voćarstva, popravka poljoprivredne mehanizacije, popravka i izrade stolarije, prijevoza tereta cestom, usluga u građevinarstvu, mješovite proizvodnje, djelatnosti pripreme i usluživanja pića i drugo.

Struktura je gospodarske djelatnosti na području Općine raznolika, stoga je kroz različite mjere s lokalne, regionalne i nacionalne razine potrebno stvoriti ekonomske i prostorne preduvjeta za razvoj, s posebnim naglaskom na otvaranje novih radnih mjesta. Na taj način stvorit će se dodatni preduvjeti za razvoj Općine, što će imati pozitivan utjecaj kako na gospodarsku, tako i na demografsku sliku.

S ciljem stvaranja preduvjeta za razvoj gospodarstva na ovom području, rješavanja prostornih problema poduzetnika te poticanja budućih poduzetnika na ulaganje, osnivaju se i infrastrukturno opremanju poduzetničke zone. Infrastrukturnim opremanjem zona kao budućim jezgrama gospodarskog razvoja stvaraju se pretpostavke za kreiranje novih radnih mjesta, racionalizaciju upotrebe resursa (prostor, energija, infrastruktura), veću efikasnost proizvodnih procesa, povećanje prihoda jedinica lokalne samouprave, porast izvoza i angažiranje građevinske operative u opremanju zona.

Prostornim planom uređenja Općine Gorjani određeno je građevinsko područje Općinske proizvodno-poslovne zone, u kojoj su predviđene ugostiteljsko-turističke i poslovne djelatnosti. Zona je smještena uz križanje državne ceste D7 i županijske ceste Ž4106, ukupne je površine 5,5 hektara te nije infrastrukturno opremljena.

Kao dodatna potpora cjelokupnom gospodarskom razvoju, s posebnim naglaskom na ruralni razvoj, djeluje Lokalna akcijska grupa „Karašica”, osnovana 2009. godine, koja obuhvaća područje 15 jedinica lokalne samouprave u Osječko-baranjskoj županiji, među kojima je i Općina Gorjani. Svrha djelovanja LAG-a ogleda se u aktivnom uključivanju ruralnog stanovništva u promicanje novih ideja i aktivnosti, koje potiču održivi ruralni razvoj i stvaraju nove izvore dohodaka u ruralnim područjima.

3.7. Poljoprivreda

Važnost poljoprivrede proizlazi ne samo iz tradicionalne uloge osiguranja prehrambenih proizvoda za potreba stanovništva i razvoja prehrambene industrije već i iz njezine uloge u očuvanju ruralnog prostora, ekološke ravnoteže i održanju tradicijskih vrijednosti, materijalne i duhovne kulture hrvatskog sela.

Prema podacima iz Prostornog plana uređenja Općine Gorjani ukupno je 4.365,16 hektara obradivog poljoprivrednog tla, od čega osobito vrijednog tla 1.601,09 hektar, vrijednog obradivog tla 2.759,93 hektara, te 4,14 hektara ostalog obradivog tla. Površine pod gospodarskim šumama prostiru se na 364,44 hektra, a ostalo šumsko zemljište na 20,74 hektra.

Prema evidenciji iz Arkod baze podataka na području Općine Gorjani ukupno je 4.028,24 hektra upotrebljavanog poljoprivrednog zemljišta.

Obradive poljoprivredne površine na području Općine Gorjani omogućuju intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju. Prema podacima iz Agronet sustava, u traženim kulturama na Jedinstvenom zahtjevu iz 2023. godine, najviše su bile zasijane površine pod žitaricama (pšenica, kukuruz, ječam) te pod suncokretom.

Prema navedenim podacima na području Općine Gorjani ukupno je 112 poljoprivrednih gospodarstava koji obrađuju 2.657,51 hektar poljoprivrednih površina na ukupno 1.150 parcela.

Aktualno stanje poljoprivrede na području Općine Gorjani slično je stanju na području Osječko-baranjske županije, a obilježava ga usitnjenost poljoprivrednog zemljišta, visok postotak mješovitih poljoprivrednih kućanstava, a relativno mali broj kućanstava koja žive isključivo od poljoprivrede, nepostojanje zaokruženih ciklusa proizvodnje i

TABLICA: PRIKAZ POVRŠINE I BROJA PARCELA PO VRSTI UPORABE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Opis	Površina (ha)	Broj parcela
Oranice	3.938,84	1.677
Staklenici	9,63	3
Livade	1,94	4
Pašnjaci	0,13	1
Voćnjaci	74,68	74
Kulture kratke ophodnje	0,25	1
Mješoviti višegodišnji nasadi	0,42	3
Ostale vrste uporabe zemljišta	2,02	5
Privremeno neodržavana parcela	0,33	2
Ukupno	4.028,24	1.770

IZVOR: ARKOD, NA DAN 31. PROSINCA 2023. GODINE

TABLICA: BROJ POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA, BROJ PARCELA I POVRŠINA PO NASELJIMA OPĆINE GORJANI

Naselja	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)
Gorjani	81	956	2.192,54
Tomašanci	31	194	464,97
Ukupno	112	1.150	2.657,51

IZVOR: ARKOD, NA DAN 31. PROSINCA 2023. GODINE

nedostatak preradbenih kapaciteta. Klimatske promjene i vremenske neprilike, bolesti i visoke cijene repromaterijala i energenata predstavljaju dodatne izazove, stoga sustav potpora treba staviti posebni naglasak na održivost, dodatni rast i razvoj, zelenu tranziciju, poticanje investicija u obnovljive izvore energije, dodatnu podršku malim i mladim poljoprivrednicima te udruživanje poljoprivrednika u cilju zajedničkog djelovanja.

Općinsko vijeće donijelo je u lipnju 2023. godine „Program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske za Općinu Gorjani“. Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države na području Općine Gorjani iznosi 1.731,0525 hektara, od čega je 277,8067 hektara u zakupu, 455,7270 hektara u koncesiji te 997,5188 hektara na privremenoj uporabi.

3.8. Turizam

Okosnica turizma na području Općine Gorjani vezana je uz blizinu grada Đakova kao poznatog turističkog središta duge tradiciji, ali i uz prirodne potencijale, kulturno-povijesnu baštinu, geoprometni položaj te autohtone posebnosti ovog kraja. U okruženju takvoga turističkog potencijala na području Općine Gorjani postupno se razvija ponuda iz područja ugostiteljstva i smještaja koja je, osim okolnom stanovništvu, namijenjena i svima onima koji znaju prepoznati posebnosti ovog područja.

Prirodni resursi – očuvani okoliš, šumsko područje i ugodna klima, potencijali su za turistički razvoj ovog područja, posebice u svjetlu suvremenih kretanja u turizmu u čijoj se potražnji sve više izdvajaju specifični zahtjevi koji uključuju prirodne i ekološki očuvane prostore, zdravu prehranu, aktivan odmoru i rekreaciju, odnosno ono za što na ovom području ima potrebnih razvojnih mogućnosti.

Prostor Općine Gorjani po svojim prirodnim osobinama pogodan je za lov. Na prostoru Općine nalazi se zajedničko lovište broj XIV/107 „Gorjani“ koje se prostire na površini od 4.252 hektara. Lovozakupnik je lovačko društvo „Lisica“ iz Gorjana s 38 lovaca. Postojanje lovišta preduvjet je razvoju lovnog turizma koji je potrebno razvijati u skladu s prostornim kapacitetom lovišta i divljači te uz očuvanje i zaštitu prostora lovišta.

Tijekom godine na području Općine Gorjani održavaju se različite manifestacije kulturnog i sportskog sadržaja koje privlače značajan broj posjetitelja različitih interesa. Godišnji proljetni ophod kraljica ili ljelja u Gorjanima najvažnije je događanje na području Općine. Ljelje su djevojke koje u proljeće, na blagdan Duhova, odjevene kao kraljice obilaze selo i izvode ritual sastavljen od posebnih pjesama i plesa sa sabljama. Ovaj narodni običaj prepoznat je 2007. godine kao nematerijalna svjetska baština i 2009. godine upisan je na UNESCO-ov Popis nematerijalne svjetske baštine u Europi. Crkveni god u naselju Gorjani slavi se 25. srpnja na blagdan svetog Jakova apostola starijeg, a upravo na ovaj dan, 25. srpnja održala se i poznata Bitka kod Gorjana iz 1386., kada je nedaleko od tog mjesta, u Garovu dolu, u zasjedi dočekan i ubijen palatin Nikola Gorjanski, najslavnija ličnost poznate obitelji Gorjanski. Drugi crkveni god u Gorjanima slavi se na blagdan Sveta tri kralja, kojima je posvećena današnja kapela, a nekadašnja osmanska kula iz 16. stoljeća. Crkveni god u Tomašancima slavi se na blagdan svetog Antuna, 17. siječnja. Kulturno-umjetničko društvo „Gorjanac“ jedno je od glavnih nositelja kulturnog života na području Općine Gorjani. U okviru smotre folkloru društvo organizira niz različitih popratnih događanja, izložbi nošnji, ručnih radova, slika likovne kolonije i fotografija društva kao i nastup gostujućih folklornih skupina i pjevačkih društava.

Blizina Đakova i Osijeka kao poznatih turističkih odredišta, lovišta, nezagađeni okoliš, manifestacije te povoljan geoprometni položaj turistički su potencijal Općine Gorjani koja iz godine u godinu bilježi dodatni razvoj specifičnih turističkih sadržaja kao i prateće djelatnosti, s naglaskom na seoskom turizmu, sportskoj rekreaciji i ugostiteljskoj ponudi autohtonih proizvoda. Svoj doprinos razvoju turizma daje i Kulturno-turistički centar Lucije Karalić koji je smješten u obnovljenom prostoru starog mlina u Gorjanima.

Edukacijom i poticanjem obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava da se uključe u

turizam kao dopunskom djelatnošću kroz pružanje usluga smještaja, ishrane, organiziranja odmora, rekreacije, lova i sudjelovanja u poljoprivrednim radovima, ali i da prezentiraju svoje običaje, tradicijsku i kulturnu baštinu, pozitivno bi se odrazilo na očuvanje ukupnog ruralnog prostora te poticanja turističkog i gospodarskog razvoja Općine Gorjani.

3.9. Tržište rada

Brojnost, dobna, spolna i obrazovna struktura stanovništva te njegova ekonomska aktivnost presudne su odrednice društveno-eko-

TABLICA: ZAPOSLENI U PRAVNIM OSOBAMA PREMA NKD-U 2007., STANJE NA DAN 31. OŽUJKA 2023. GODINE (OPĆINA GORJANI)

Područje djelatnosti	Ukupno
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	200
Rudarstvo i vađenje	-
Prerađivačka industrija	1
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i kanalizacijom	-
Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	-
Građevinarstvo	4
Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	5
Prijevoz i skladištenje	2
Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	3
Informacije i komunikacije	-
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	-
Poslovanje nekretninama	-
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	4
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	-
Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	10
Obrazovanje	42
Djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	5
Umjetnost, zabava i rekreacija	-
Ostale uslužne djelatnosti	-
Djelatnosti kućanstava kao poslodavca, djelatnost kućanstva koja proizvode različitu robu za vlastite potrebe	-
Djelatnost izvan teritorijalnih organizacija i tijela	-
Ukupno	276

IZVOR: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU, WWW.DZS.HR

nomskog razvoje. Niska stopa ekonomske aktivnosti podrazumijeva nezadovoljavajuću razinu uporabe radnih potencijala te uvjetuje nižu razinu proizvodnje, gospodarskog blagostanja i konkurentnosti.

Od ukupno 805 stanovnika Općine Gorjani starih 15 i više godina, njih 276 zaposleno je u pravnim osobama, od čega 154 žene i 122 muškarca.

Najviše je zaposlenih u djelatnost poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, čak 72,5 %, zatim u obrazovanju te javnoj upravi i obrani, obveznom socijalnom osiguranju.

Nezaposlenost je jedan od glavnih ekonomskih problema s kojim se susreću i stanovnici Općine Gorjani. Broj nezaposlenih ima direktan utjecaj na sve sfere razvoja društva, pa tako i na razvoj Općine.

Na dan 31. prosinca 2023. godine na području Općine Gorjani bilo je 82 nezaposlene oso-

be, od čega 18 muškaraca (22 %) i 64 žene (78 %). Na područje Osječko-baranjske županije udio nezaposlenih muškaraca je 37,7 %, naspram 62,3 % nezaposlenih žena.

Razina obrazovanja vrlo je bitna odrednica mogućnosti zapošljavanja. Kratkotrajna nezaposlenost najučestalija je kod osoba sa završenim fakultetom, a u najnepovoljnijem su položaju osobe bez škole i sa završenom osnovnom školom.

Najveći broj nezaposlenih, njih 63 ima završenu srednju školu (61 %), a najmanje je nezaposlenih s višim stupnjem obrazovanja (3,7 %). Zabrinjavajući je podatak da čak 35,4 % nezaposlenih ima završenu tek osnovnu školu. Na području Osječko-baranjske županije 58,45 % je nezaposlenih sa završenom srednjom školom, a 10,82 % s višim stupnjem obrazovanja.

Najveći broj nezaposlenih osoba ima jednostavna zanimanja. Jednostavna zanimanja

TABLICA: NEZAPOSLENOST U OPĆINI GORJANI PO GODINAMA

Nezaposleni	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Ukupno	134	88	69	95	86	91	63
Muškarci	52	38	35	42	38	27	20
Žene	82	50	33	53	48	64	23

IZVOR: HZZ, PODRUČNA SLUŽBA OSIJEK

TABLICA: NEZAPOSLENI PREMA SPOLU I OBRAZOVANJU NA DAN 31. PROSINCA 2023. GODINE

Općina Gorjani	Spol		Ukupno
	Muškarci	Žene	
Bez škole i s nezavršenom osnovnom školom	-	-	-
Završena osnovna škola	4	25	29
Srednja škola do 3 godine, te za KV i VKV radnike	9	25	34
Srednja škola u trajanju od 4 i više godina, gimnazija	4	12	16
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij, viša škola	-	1	1
Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	1	1	2
Ukupno	18	64	82

IZVOR: HZZ, PODRUČNA SLUŽBA OSIJEK

TABLICA: NEZAPOSLENI PREMA RODOVIMA ZANIMANJA NA DAN 31. PROSINCA 2023. GODINE

Općina Gorjani	Spol		Ukupno
	Muškarci	Žene	
Znanstvenici, inženjeri i stručnjaci	1	1	2
Tehničari, stručni suradnici	2	3	5
Administrativni službenici	1	-	1
Uslužna i trgovačka zanimanja	3	20	23
Poljoprivrednici, šumari, ribari, lovci	1	-	1
Zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji	5	1	6
Rukovoditelji postrojenjima i strojevima, industrijski proizvođači i sastavljači proizvoda	-	-	-
Jednostavna zanimanja	5	39	44
Ukupno	18	64	82

IZVOR: HZZ, PODRUČNA SLUŽBA OSIJEK**TABLICA: NEZAPOSLENI PREMA DOBI I SPOLU NA DAN 31. PROSINCA 2023. GODINE**

Dob	15 – 19	20 – 24	25 – 29	30 – 34	35 – 39	40 – 44	45 – 49	50 – 54	55 – 59	60 – 64	Ukupno
Ukupno	5	8	3	6	12	9	9	5	16	9	82
Muškarci	2	3	1	2	2	1	1	1	1	4	18
Žene	3	5	2	4	10	8	8	4	15	5	64

IZVOR: HZZ, PODRUČNA SLUŽBA OSIJEK

obuhvaćaju obavljanje jednostavnih i rutinskih poslova, koji uglavnom zahtijevaju upotrebu ručnog alata i fizički napor, a osposobljavanje za ta zanimanja obavlja se priučavanjem na radu. Ova skupina nezaposlenih osoba posebno je rizična jer znatno teže pronalazi posao od osoba s višom razinom obrazovanja.

Osobe starije od 50 godina na području Osječko-baranjske županije imaju najveći udio u registriranoj nezaposlenosti (37,3 %), a taj udio vrlo je sličan i za područje Općine Gorjani (36,6 %).

Udio nezaposlenih mladih u dobi od 15 do 24 godine na području Općine Gorjani je 15,9 %, dok je udio nezaposleni mladih na području Osječko-baranjske županije 15,3 %. S obzirom na to da su mladi specifična skupina na tržištu rada jer ih karakterizira nedostatak radnog iskustva i praktičnih vještina, zbog čega

im prijeti dugotrajna nezaposlenost, nužna je uključenost šire društvene zajednice u rješavanje ovog problema.

3.10. Obrazovanje

Na području Općine Gorjani djeluje Osnovna škola Gorjani u Gorjanima te područna škola u Tomašancima. Današnji naziv škola nosi od 16. rujna 1992. godine. Osnovna škola Gorjani u prvoj je polovini 20. stoljeća djelovala samostalno, dok joj 1959. godine nisu ponovno priključene područne škole Ivanovci i Tomašanci. Predmetna nastava u školi uvedena je školske godine 1950./1951., a pohađali su je učenici iz Gorjana, Tomašanaca, Ivanovaca, Kućanaca, Drenja i Punitovaca. Povijest škole u Tomašancima usko je vezana uz povijest gorjanske škole jer je tomašanačka škola područna škola Osnovne škole Gorjani. Škola osim redovne, dopunske i dodatne nastave provodi raznolike izvannastavne aktivnosti

TABLICA: STANOVNIŠTVO STARO 15 I VIŠE GODINA PREMA NAJVIŠE ZAVRŠENOJ ŠKOLI I SPOLU, POPIS 2021.

Općina Gorjani	Spol		Ukupno
	Muškarci	Žene	
Bez škole	2	6	8
1 – 3 razreda osnovne škole	2	2	4
4 – 7 razreda osnovne škole	9	29	38
Osnovna škola	161	239	400
Srednja škola	325	242	567
Stručni studij	13	16	29
Sveučilišni studij	17	21	38
Doktorat znanosti	-	-	-
Nepoznato	-	-	-
Ukupno	529	555	1.084

IZVOR: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU, WWW.DZS.HR

te brojne projekte, a 2018. godine osnovana je Učenička zadruga „Dječje ruke“ koja sa svojim proizvodima redovito sudjeluje na sajmovima. Osnovna škola Gorjani jako je povezana s lokalnom zajednicom kroz različita kulturna i druga događanja, a posebno kroz provedene humanitarne akcije.

Aktivnosti oko izgradnje dječjeg vrtića u Gorjanima Općina je započela u srpnju 2018. godine, a vrtić je otvoren u lipnju 2022. godine. Dječji vrtić „Krijesnica“ dom je za najmlađe stanovnike Općine Gorjani. Vrtić pohađa 52 djece u tri skupine: jaslice, miješana skupina i predškolski program. U jaslicama borave djeca od 1. do 3. godine, a u miješanoj skupini djeca od 3. godine do polaska u školu. Predškola je besplatni program za djecu koja nisu u sustavu redovitog programa vrtića, a cilj joj je pripremiti djecu za polazak u školu. Općina Gorjani osigurava značajna financijska sredstva za sufinanciranje troškova redovitih programa za djecu predškolske dobi.

Kvalifikacijska struktura stanovnika Općine Gorjani razlikuje se kako u odnosu na Osječko-baranjsku županiju, tako i u odnosu na Republiku Hrvatsku. Stanovnika sa završenom srednjom školom je 52,3 %, dok ih je na

području Osječko-baranjske županije 55,52 %, a na području Republike Hrvatske 55,53 %. Visokoobrazovanih je samo 6,1 %, što je znatno manje nego na području Osječko-baranjske županije (19,46 %) i Republike Hrvatske (24,06 %).

Iako je obrazovna struktura stanovništva na području Općine i dalje nepovoljna, negativni trendovi vezani uz obrazovnu strukturu poboljšani su u usporedbi s popisom stanovnika iz 2011. godine, a svoj doprinos u tome dala je Općina Gorjani dodjeljujući stipendije za studente. Općina također subvencionira troškove prijevoza učenika srednjih škola.

3.11. Ostala društvena infrastruktura

Zdravstvena zaštita na području Općine Gorjani organizirana je kroz djelovanje Doma zdravlja Osječko-baranjske županije, ordinacije opće medicine, čija je osnovna djelatnost pružanje zdravstvenih usluga na nivou primarne zdravstvene zaštite.

Za usluge iz područja socijalne skrbi nadležan je Hrvatski zavod za socijalni rad, Područni ured Đakovo koji obavlja djelatnosti u

području socijalne skrbi, obiteljsko-pravne i kaznenopravne zaštite djece, udomiteljstva i u drugim upravnim područjima.

Općina Gorjani dodjeljuje jednokratnu novčanu pomoć umirovljenicima i hrvatskim braniteljima. Programom mjera za poticanje rješavanja stambenog pitanja na području Općine Gorjani Općina želi pomoći mladim obiteljima u rješavanju stambenog pitanja, odnosno uspostaviti učinkovit, efikasan i operativan sustav mjera i aktivnosti koji će rezultirati poticanjem povratka, ostanka i naseljavanja stanovništva na područje Općine, sa svrhom demografskog oporavka. U cilju poticanja zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih žena i žena s najviše završenim srednjoškolskim obrazovanjem te poboljšanja životnih uvjeta starijih osoba i osoba koje su u nepovoljnom životnom položaju pa teško skrbe o sebi i vlastitom domaćinstvu, provodi se Program Zaželi Općine Gorjani. Nakon uspješno završene treće faze na početku je realizacija četvrtke faze projekta Za život kakav želim – Zaželi 4 u Općini Gorjani.

Na području Općine Gorjani djeluje desetak udruga, među kojima je kulturno-umjetničko društvo, dobrovoljna vatrogasna društva u oba naselja, nogometni klubovi također u oba naselja, lovačko društvo i lovačka udruga, šahovski klub, udruga branitelja. U cilju povećanja učinkovitosti i sposobnosti udru-

ga u provedbi aktivnosti kojima se zadovoljavaju potrebe cjelokupne društvene zajednice Općina Gorjani financira programe i projekte udruga iz područja protupožarne zaštite, sporta, kulture, zatim programe rimokatoličkih vjerskih zajednica te programe ostalih udruga građana.

Na području Općine Gorjani djeluje rimokatolička župa svetog Jakova Apostola sa sjedištem u naselju Gorjani, gdje se nalazi istoimena crkva, koja je zaštićeno kulturno dobro. Župa obuhvaća naselja Gorjane i Tomašance. Župa se u Gorjanima spominje već 1331. godine kao i dominikanski samostan. Sadašnja crkva sagrađena je još 1788. godine u duhu kasnog baroka, blagoslovljena je 16. studenog 1788. godine, a toranj je izgrađen 1849. godine. U župnoj crkvi nalaze se orgulje iz 1861. godine, gradio ih je osječki majstor Andrija Fabing, a značajne su zbog svoje izvornosti. Crkveni inventar čine umjetnički predmeti rađeni u duhu klasicizma. Tijekom 2017. godine završena je obnova unutrašnjosti župne crkve te su ponovo postavljene i obnovljene orgulje koje su prvi put zasvirale nakon gotovo 20 godina. U Gorjanima se nalazi i kapela Sveta tri kralja, također zaštićeno kulturno dobro, na groblju se nalazi kapelica svetog Petra, a u središtu sela, na raskrižju glavnih ulica, veliki križ, pa je to mjesto nekada zvano Krstopučće. U Tomašancima se nalazi crkva svetog Antuna Pustinjača, izgrađena 1795. godine.

The background features a light gray map outline of a region, possibly a country or continent, centered on a white background. The map is surrounded by large, overlapping geometric shapes in shades of red and dark gray. The number '4' is prominently displayed in white on the left side of the map.

4

**SWOT
analiza**

Radna skupina za izradu Strategije razvoja Općine Gorjani izradila je SWOT analizu, odnosno analizu snaga i slabosti (unutarnji čimbenici) te prilika i prijetnji (vanjski) u sklopu koje su obuhvaćena ključna područja razvitka Općine poput javnog, poljoprivrednog i civilnog sektora. Naglasak je stavljen na rješavanje utvrđenih slabosti rabeći snage Općine i utvrđene prilike koje okruženje pruža, a imajući u vidu prijetnje koje je potrebno izbjeći.

4.1. Poljoprivredni sektor i gospodarstvo

Poljoprivreda je najvažnija privredna grana u Općini. Kao najzastupljenije dionike u privredi, vrlo je važno bilo uključiti što više nositelja OPG-ova koji su izložili svoje potrebe, ali i potencijale koji su neiskorišteni.

Snage

- Općina kontinuirano radi na uređenju poljoprivrednog zemljišta, čišćenju kanala, uređenju poljskih puteva / stvara preduvjete za podršku poljoprivrednom razvitku Općine
- prevencija poljoprivrednih šteta
- riješeno vlasništvo zemlje / otvorena mogućnost prijave projekata kroz različite fondove
- dugogodišnje iskustvo i tradicija bavljenja poljoprivredom / na velikim poljoprivrednim posjedima još je prije dva stoljeća bilo poznato organizirano gospodarenje
- ljudski resursi: spremnost na edukaciju i praćenje svjetskih trendova u poljoprivrednoj proizvodnji
- plodno zemljište / otvaraju se mogućnosti za različite oblike bavljenja poljoprivredom
- povoljna klima za uzgoj ratarskih kultura, voćarstvo i vinogradarstvo
- kontinuirano organiziranje edukacije za poljoprivrednike i gospodarstvenike na razini županije / podrška novim tehnologijama.

Slabosti:

- nedostatak specijalizacije poljoprivredne proizvodnje / pojedine su kulture tržišno konkurentnije
- orijentiranost na tradicionalnu proizvodnju (uglavnom žitarice) / nemotiviranost za npr. ekološku proizvodnju ili neku drugu „noviju“ kulturu
- slaba međusobna umreženost / racionalizacija resursa i proizvodnje
- mladi ljudi nisu motivirani za bavljenje poljoprivredom / poremećen sustav vrijednosti: rad nije cijenjen i adekvatno nagrađen
- nedovoljna edukacija / uglavnom se poljoprivredom bavi starija generacija: slaba informiranost o trendovima i primjerima dobre prakse, otpor prema promjenama
- nedovoljna ulaganja u uspostavu poticajnog okruženja / zbrinjavanje i čuvanje gotovih proizvoda – skladištenje, hladnjača
- zastarjela tehnologija / ne odgovara ekološkim standardima
- prirodni resursi nedovoljno iskorišteni / smanjena mogućnost zaposlenja
- mali poljoprivredni proizvođači nemaju pristup povoljnom kapitalu za širenje proizvodnje
- pad prihoda poljoprivrednika / „država“ kasni s isplatom svojih obveza.

Prilike:

- uporaba alternativnih izvora energije / moguća veća iskoristivost biomase / klimatski uvjeti omogućuju uporabu sunčeve energije i energije vjetra
- fondovi EU -a / razvitak ruralnog područja, poticanje zapošljavanja u ruralnom području, podrška poljoprivredno-ekološke ili poljoprivredno-okolišne mjere
- razvitak ekopoljoprivrede / prednost „zdrave hrane“ na globalnom tržištu EU-a
- diverzifikacija poljoprivredne proizvodnje (perad, ljekovito bilje, sušeno voće i dr.) planskom proizvodnjom za potrebe turizma / povezivanje s turističkim destinacijama
- otvorene mogućnosti uporabe fonda EU -a za regionalni razvitak (bespovratna sredstva) / povećanje mogućnosti zapošljavanja
- društveno poduzetništvo / donesena strategija razvitka: alocirana sredstva za moguće zapošljavanje marginaliziranih skupina.

Prijetnje:

- rastući trend prirodnih katastrofa (poplave ili suše) / sve manje zainteresiranih za bavljenje poljoprivredom
- sustav poticaja poljoprivredne proizvodnje prilično upitan / sve veća ovisnost poljoprivrednika o poticajima
- sve lošija financijska situacija / nemogućnost ulaganja u mjere zaštite okoliša, neisplativost proizvodnje
- spora i troma javna uprava / dugo se čeka na dozvole, poticaje, upite...
- globalizacija tržišta / uvoz nekvalitetne i jeftine hrane
- neuređeno tržište / precijenjeni ili podcijenjeni pojedini poljoprivredni proizvodi
- spor izlazak iz gospodarske krize RH / teško održavanje likvidnosti postojećih poljoprivrednih proizvođača i nemogućnost otvaranja novih radnih mjesta
- visok udio mladih (20 – 29) u kontingentu nezaposlenih / odlazak u treće zemlje.

4.2. Javni sektor

Snage:

- djelomično osigurana proračunska podrška Općine za izgradnju i održavanje javne infrastrukture / unaprjeđenje svih aspekata javnog života
- dobro educirani ljudski kapaciteti za potrebe apliciranja i provedbe projekata
- djelomično osigurana podrška obiteljima slabijeg imovinskog stanja i osobama u socijalnoj potrebi / postoji socijalna osjetljivost
- djelomično uređen prostorni plan / stvorene pretpostavke za daljnji razvitak i izgradnju neophodne infrastrukture
- djelomično osigurana financijska podrška prehrani učenika u OŠ, kao i sufinanciranje prijevoznih karata učenicima i studentima / prevencija odumiranja ruralnog područja
- razvitak socijalne i fizičke infrastrukture / povećanje kvalitete života na području Općine
- visoka razina povjerenja građana u upravljačku strukturu Općine / osiguran kontinuitet u radu i provedbi planiranih projekata i aktivnosti
- spremnost zaposlenika javne uprave na stalnu edukaciju i stručno usavršavanje
- dobra suradnja i razvijena mreža partnerskih općina.

Slabosti:

- nedovoljno uređene javne površine koje izravno utječu na kvalitetu života građana / zapušteni parkovi, trgovi parkirališta, oborinski kanali
- derutna i nefunkcionalna kolnička infrastruktura
- loša transportna povezanost naselja unutar Općine kao i naselja s većim gradovima u okruženju
- energetski neučinkoviti javni objekti koji generiraju velike troškove režija i održavanja
- sustav odvodnje i pročišćavanja ne obuhvaća sva naselja Općine
- nedovoljno sportsko-rekreacijskih sadržaja za djecu i mlade / neadekvatno provođenje slobodnog vremena
- nedovoljni materijalni resursi za aktivnije sudjelovanje na natječajima EU-a / nemogućnost povlačenja optimalnih financijskih sredstava kroz pojedine operativne programe
- loša prometna povezanost uzrokovana nepostojanjem biciklističke i kolničke infrastrukture

Prilike:

- stvaranje preduvjeta za sufinanciranje projekata EU-a / izravna podrška provedbi programa koji doprinose kvaliteti života na području Općine
- podrška programima i projektima u provedbi / međusektorska suradnja kao prilika za zajedničko djelovanje u korist zajednice / povezivanje svih triju sektora razvitka integrirane turističke ponude koja uključuje prirodnu i kulturnu baštinu / prilika za povezanost svih sektora i daljnju nadogradnju postojećih aktivnosti usko povezanih s očuvanjem tradicionalne baštine
- nadogradnja infrastrukturnih i drugih resursa / povoljan najam prostora, koncesije, modernizacija poslovanja, organizacija edukacija za sve sektore
- partnerstvo s ostalim JLS-ima / provedba pojedinih mjera iz „viših strategija“: poboljšanje, nadogradnja i modernizacija komunalne infrastrukture.

Prijetnje:

- ograničena mogućnost predfinanciranja i sufinanciranja razvojnih projekata / nemogućnost prijave i ograničena mogućnost povlačenja sredstava
- daljnji odljev školovanih kadrova
- pad broja stanovnika
- odumiranje ruralnog područja / broj stanovnika ima tendenciju smanjenja.

4.3. Civilni sektor

Važnost uključivanja civilnog sektora u izradu i provedbu predmetnog dokumenta prepoznata je od samog početka. Udruge na području Općine važan su čimbenik u određivanju prioriteta, mjera i ciljeva s obzirom na to da iste vrlo dobro razumiju potrebe stanovništva, posebice kada je riječ o poboljšanju životnog standarda lokalne zajednice.

Snage:

- bogata kulturna baština / mogućnost razvitka programa suradnje s ostalim udrugama na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini
- velik broj organizacija civilnog društva / aktivno sudjelovanje u poboljšanju svakodnevnog života građana.

Prilike:

- ESF (Europski socijalni fond) / dostupan udrugama, može osigurati sredstva za društveni razvitak
- iniciranje i izgradnja partnerstva sa srodnim udrugama u zemlji i inozemstvu / prilika za zajedničke programe, razmjenu znanja i međusobno osnaživanje i ujedinjavanje resursa za prijavu na programe EU-a
- jačanje kapaciteta i aktivnosti udruga za dobrobit zajednice / mogućnost novih programa, nadogradnja postojećih, otvorene mogućnosti zapošljavanja i u civilnom sektoru
- usvojena Strategija razvitka društvenog poduzetništva / moguće pokretanje programa društvenog zapošljavanja
- zakonodavstvo i strateški okvir na nacionalnoj i regionalnoj razini potiče zapošljavanje osoba u neravnopravnom položaju / mogućnost pokretanja novih programa za zapošljavanje.

Slabosti:

- nedovoljna suradnja udruga / dupliranje aktivnosti ili preklapanje sličnih aktivnosti
- nedovoljno financijskih i ljudskih kapaciteta za prijavu projekata na različite fondove / isključiva ovisnost o lokalnom proračunu
- nedostatna alokacija sredstava za programe udruga / aktivnosti su povremene i nemaju održivost
- niska stopa ukupne zaposlenosti mladih i osoba u nepovoljnom položaju te marginaliziranih skupina.

Prijetnje:

- centralizacija sredstava / većina proračunskih sredstava namijenjenih institucionalnom razvitku udruga završi u velikim gradovima
- ekonomska nestabilnost / „gubljenje ljudskih resursa“ – udruge prestaju s radom
- indiferentnost građana prema problemima u zajednici / sve manja socijalna osjetljivost
- ograničavajuća administrativna regulativa u civilnom sektoru.

The background features a light gray map outline of a region, possibly the Balkans, centered on a white background. The map is surrounded by large, overlapping geometric shapes in shades of red, pink, and dark gray. The number '5' is prominently displayed in white on the left side of the map.

5

**Prioriteti
i mjere**

Na temelju provedene SWOT analize te određene vizije i strateških ciljeva Općina Gorjani odredila je sljedeće prioritete i mjere za programsko razdoblje 2024. – 2028. Za svaki od prioriteta određeni su potencijalni projekti koji bi trebali biti provedeni u svrhu ostvarivanja svake mjere:

PRIORITET 1.

CILJ 1: RAZVIJENA I POVEZANA OPĆINA	1.1. UNAPREĐENJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE
	1.2. UNAPREĐENJE PROMETNE INFRASTRUKTURE
	1.3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE
	1.4. UNAPREĐENJE SOCIJALNE I ZDRAVSTVENE SLIKE OPĆINE

PRIORITET 2.

CILJ 2: ENERGETSKI UČINKOVITA I ZELENA OPĆINA	2.1. ODRŽIVO GOSPODARENJE ENERGIJOM
	2.2. ZAŠTITA PRIRODE I OČUVANJE OKOLIŠA

PRIORITET 3.

CILJ 3: SOCIJALNA I UKLJUČIVA OPĆINA	3.1. RAZVOJ KOMPETENCIJA ZA PRIPREMU I PROVEDBU PROJEKATA EU-a
	3.2. RAZVOJ ZNANJA
	3.3. UNAPREĐENJE RADA JAVNE UPRAVE
	3.4. RAZVOJ CIVILNOGA DRUŠTVA

PRIORITET 4.

CILJ 4: KONKURENTNA, INOVATIVNA I PODUZETNA OPĆINA	4.1. STVARANJE POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ PODUZETNIŠTVA
	4.2. UČINKOVITO GOSPODARENJE INFRASTRUKTURNIM RESURSIMA TE POSLOVNA SURADNJA I UMREŽAVANJE
	4.3. RAZVOJ POLJOPRIVREDE
	4.4. RAZVOJ TURIZMA

5.1. Projekti definirani na osnovi predviđenih prioriteta i mjera

CILJ 1.

<p>MJERA</p> <p>1.1. UNAPREĐENJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE</p>	<p>Predmetna mjera izravno doprinosi strateškom cilju 10. iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine putem mjera i aktivnosti usmjerenih na poboljšanje i unapređenje komunalnih usluga i infrastrukture na cijelom području JLS-a. Realizacija navedenog posebnog cilja ostvarit će se unapređenjem sustava vodoopskrbe i odvodnje, rekonstrukcijom i dogradnjom vodoopskrbnih i kanalizacijskih cjevovoda, izgradnjom, obnovom i održavanjem stambene infrastrukture te uređenjem javnog prostora</p>
<p>PROJEKTI</p>	<p>1.1.1. UNAPREĐENJE SUSTAVA VODOOPSKRBE I ODVODNJE</p> <p>1.1.2. IZGRADNJA, OBNOVA I ODRŽAVANJE STAMBENE INFRASTRUKTURE</p> <p>1.1.3. IZGRADNJA, OBNOVA I ODRŽAVANJE JAVNE RASVJET</p> <p>1.1.4. OBNOVA I UREĐENJE RURALNIH TRGOVA I JAVNIH PROSTORA</p>
<p>PROVEDBA</p>	<p>Od 2024. do 2030. godine</p>

<p>MJERA</p> <p>1.2. UNAPREĐENJE PROMETNE INFRASTRUKTURE</p>	<p>Predmetna mjera izravno doprinosi strateškom cilju 10. iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine putem mjera i aktivnosti usmjerenih na poboljšanje i unapređenje komunalnih usluga i infrastrukture na cijelom području JLS-a. Realizacija navedenog posebnog cilja ostvarit će se unapređenjem pametnog prometnog sustava te izgradnjom i rekonstrukcijom lokalnih i nerazvrstanih cesta uključujući i izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih nogostupa.</p>
<p>PROJEKTI</p>	<p>1.2.1. OBNOVA I ODRŽAVANJE MOSTOVA I DRUGE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE SLIČNE NAMJENE (OTRESNICE I SLIČNO)</p> <p>1.2.2. PROŠIRENJE I ODRŽAVANJE PJEŠAČKIH I BICIKLISTIČKIH STAZA</p> <p>1.2.3. IZGRADNJA I ODRŽAVANJE LOKALNIH I NERAZVRSTANIH CESTA</p> <p>1.2.4. RAZVOJ ENERGETSKI UČINKOVITOG I INOVATIVNOG CESTOVNOG I DRUGOG OBLIKA PROMETA</p>
<p>PROVEDBA</p>	<p>Od 2024. do 2030. godine</p>

<p>MJERA</p> <p>1.3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE I KULTURNOG IDENTITETA</p>	<p>Predmetna mjera izravno doprinosi strateškim ciljevima 2. i 5. iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine putem mjera i aktivnosti usmjerenih na razvoj i izgradnju javne infrastrukture radi poboljšanja usluga i kvalitete življenja. Projekti uključuju izgradnju, rekonstrukciju i obnovu edukacijskih, društvenih, kulturnih, sportskih i drugih objekata. Poseban je naglasak na razvoj infrastrukture predškolskog odgoja.</p>
<p>PROJEKTI</p>	<p>1.3.1. IZGRADNJA, OBNOVA I ODRŽAVANJE PREDŠKOLSKIH I ŠKOLSKIH USTANOVA I INFRASTRUKTURE</p> <p>1.3.2. OČUVANJE, OBNOVA I ODRŽIVA UPORABA KULTURNE BAŠTINE I KULTURNE INFRASTRUKTURE</p> <p>1.3.3. RAZVOJ I UNAPREĐENJE KULTURNIH PROGRAMA</p> <p>1.3.4. IZGRADNJA, OBNOVA I ODRŽAVANJE SPORTSKE INFRASTRUKTURE</p> <p>1.3.5. IZGRADNJA, OBNOVA I ODRŽAVANJE DRUŠTVENIH DOMOVA</p> <p>1.3.6. UNAPREĐENJE VATROGASTVA</p>
<p>PROVEDBA</p>	<p>Od 2024. do 2030. godine</p>

<p>MJERA</p> <p>1.4. UNAPREĐENJE SOCIJALNE I ZDRAVSTVENE SLIKE OPĆINE</p>	<p>Predmetna mjera izravno doprinosi strateškom cilju 5. iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine putem mjera i aktivnosti usmjerenih na osiguranje kvalitetne socijalne zaštite i zdravstvene skrbi usklađenih s visokim standardima Europske unije. U ostvarenju ovog posebnog cilja težit će se prvenstveno jačanju kompetencija ranjivih skupina kroz programe unapređenja skrbi o socijalno isključivim osobama, kroz uključivanje osoba s invaliditetom u život kao i provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja ranjivih skupina.</p>
<p>PROJEKTI</p>	<p>1.4.1. UNAPREĐENJE SKRBI O STARIJOJ POPULACIJI</p> <p>1.4.2. UNAPREĐENJE SKRBI O SOCIJALNO ISKLJUČENIM OSOBAMA</p> <p>1.4.3. UKLJUČIVANJE OSOBA S INVALIDITETOM U ŽIVOT ZAJEDNICE</p> <p>1.4.4. UNAPREĐENJE ZDRAVSTVENIH USLUGA MJEŠTANA</p> <p>1.4.5. UNAPREĐENJE ŽIVOTNIH UVJETA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA</p>
<p>PROVEDBA</p>	<p>Od 2024. do 2030. godine</p>

CILJ 2.

MJERA 2.1. ODRŽIVO GOSPODARENJE ENERGIJOM	Predmetna mjera izravno doprinosi strateškom cilju 8. iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine putem mjera i aktivnosti usmjerenih na osiguranje održivoga gospodarenja prirodnim resursima i energetske učinkovitost. Projekti koji će se realizirati kroz predmetnu mjeru su: uspostava centra znanja za učinkovito gospodarenje energijom, potpore osnivanju i radu energetske zadruga, podrška zelenom poduzetništvu, poticanje postavljanja obnovljivih izvora energije, energetska obnova javnih objekata i infrastrukture i slično
PROJEKTI	2.1.1. USPOSTAVA CENTRA ZNANJA ZA UČINKOVITO GOSPODARENJE ENERGIJOM 2.1.2. PODRŠKA OSNIVANJU I RADU ENERGETSKIH ZADRUGA 2.1.3. PODRŠKA ZELENOM PODUZETNIŠTVU 2.1.4. RAZVOJ ODRŽIVOG ENERGETSKOG SUSTAVA UZ POMOĆ NOVIH ENERGETSKIH RJEŠENJA 2.1.5. IZGRADNJA/POSTAVLJANJE SUSTAVA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE 2.1.6. ENERGETSKA OBNOVA JAVNIH OBJEKATA I INFRASTRUKTURE
PROVEDBA	Od 2024. do 2030. godine

MJERA 2.2. ZAŠTITA PRIRODE I OČUVANJE OKOLIŠA	Predmetna mjera izravno doprinosi strateškom cilju 8. iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine putem mjera i aktivnosti usmjerenih na osiguranje održivoga gospodarenja prirodnim resursima i energetske učinkovitost. Projekti koji će se realizirati kroz predmetnu mjeru su: uspostava centra znanja za učinkovito gospodarenje energijom, potpore osnivanju i radu energetske zadruga, podrška zelenom poduzetništvu i slično.
PROJEKTI	2.2.1. PROVEDBA MJERA ZA ZAŠTITU VODE, TLA I ZRAKA 2.2.2. UNAPREĐENJE SUSTAVA ODRŽIVOG GOSPODARENJA OTPADOM 2.2.3. OČUVANJE BIOLOŠKE RAZNOLIKOSTI 2.2.4. SANACIJA DIVLJIH ODLAGALIŠTA
PROVEDBA	Od 2024. do 2030. godine

CILJ 3.

MJERA 3.1. RAZVOJ KOMPETENCIJA ZA PRIPREMU I PROVEDBU PROJEKATA EU-a	Predmetna mjera izravno doprinosi cilju „Razvoja potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima“ iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske te je usmjerena na jačanje ljudskih kapaciteta s ciljem daljnjeg privlačenja sredstava EU-a. Bez istih provedba novih projekata EU-a koji bi trebali revitalizirati JLS teško je ostvariva.
PROJEKTI	3.1.1. STVARANJE PROJEKTNIH SEKTORSKIH TIMOVA 3.1.2. RAZVIJANJE SUSTAVA UPRAVLJANJA PROJEKTOM (PCM)
PROVEDBA	Od 2024. do 2027. godine

MJERA 3.2. RAZVOJ ZNANJA	Predmetna mjera sukladna je razvojnom smjeru jačanja otpornosti na krize Nacionalne razvojne strategije RH. Projekti poput cjeloživotnog učenja i poticanja na edukacije koje će generirati održivost sustava temelj je politike JLS-a u narednom razdoblju.
PROJEKTI	3.2.2. POTICANJE CJELOŽIVOTNOG UČENJA 3.2.3. JAČANJE KOMPETENCIJA RANJIVIH SKUPINA KROZ PROGRAME EKO-SOCIJALNE EKONOMIJE
PROVEDBA	Od 2024. do 2027. godine

MJERA 3.3. UNAPREĐENJE RADA JAVNE UPRAVE	Predmetna mjera izravno doprinosi cilju 3. iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine putem mjera i aktivnosti usmjerenih na informatizaciju i digitalizaciju u svrhu ubrzanja, unaprjeđenja i optimizacije rada lokalne samouprave. Sukladno navedenom posebnom cilj ostvarit će se aktivnosti na provedbi informatizacije i digitalizacije poslovanja uz uporabu informatičke tehnologije, provodit će se sustavna edukacija zaposlenika, uvesti i implementirati sustav e-poslovanja te uvesti sustav za upravljanje prostornim podacima. Općina je izradila i Pametnu strategiju razvoja koja nadopunjuje projektne aktivnosti predmetne mjere.
PROJEKTI	3.3.1. INFORMATIZACIJA I DIGITALIZACIJA POSLOVANJA TE UPORABA INFORMATIČKIH TEHNOLOGIJA 3.3.2. SUSTAVNA EDUKACIJA OPĆINSKIH SLUŽBENIKA 3.3.3. UNAPREĐENJE KOMUNIKACIJE S MJEŠTANIMA 3.3.4. UNAPREĐENJE SUSTAVA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA
PROVEDBA	Od 2024. do 2027. godine

MJERA 3.4. RAZVOJ CIVILNOGA DRUŠTVA	Predmetna mjera sukladna je ciljevima Nacionalne strategije RH te je usmjerena k razvoju sigurnosti i jačanju zajednice ali i civilnog društva u cjelini.
PROJEKTI	3.4.1. RAZVOJ SUSTAVA PODRŠKE ORGANIZACIJAMA CIVILNOGA DRUŠTVA 3.4.2. JAČANJE VIDLJIVOSTI RADA OCD-ova 3.4.3. JAČANJE ODRŽIVOSTI OCD-ova KROZ PROGRAME DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA 3.4.4. UNAPREĐENJE MODELA TRANSPARENTNE DODJELE SREDSTAVA OCD-ova IZ PRORAČUNA OPĆINE 3.4.5. POTPORA U PROVEDBI STRATEŠKIH PROJEKATA EU-a
PROVEDBA	Od 2024. do 2027. godine

CILJ 4.

MJERA 4.1. STVARANJE POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ PODUZETNIŠTVA	Predmetna mjera izravno doprinosi strateškom cilju 1. iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine putem mjera i aktivnosti usmjerenih na pružanje podrške razvoju gospodarstva, turizma, konkurentnosti i inovativnosti. Osim toga, provodit će se mjere i aktivnosti kako bi se stvorili preduvjeti za izgradnju i razvoj poduzetničke infrastrukture i poticajnih uvjeta za razvoj poduzetništva.
PROJEKTI	4.1.1. POSLOVNA PODRŠKA STRATEŠKIM PROJEKTIMA 4.1.2. PODRŠKA MALIM I SREDNJIM PODUZETNICIMA U PRISTUPU FINANCIJSKIM SREDSTVIMA 4.1.3. IZGRADNJA I RAZVOJ USLUGA PODUZETNIČKOG CENTRA I INKUBATORA 4.1.4. POTPORA EDUKACIJSKIM PROGRAMIMA ZA PODUZETNIKE
PROVEDBA	Od 2024. do 2030. godine

<p>MJERA</p> <p>4.2. UČINKOVITO GOSPODARENJE INFRASTRUKTURNIM RESURSIMA TE POSLOVNA SURADNJA I UMREŽAVANJE</p>	<p>Predmetna mjera izravno doprinosi strateškim ciljevima 1. i 9. iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine putem mjera za jačanje poduzetničke potporne infrastrukture i poduzetničko potpornih institucija.</p>
<p>PROJEKTI</p>	<p>4.2.1. IZGRADNJA NOVIH POSLOVNIH ZONA</p> <p>4.2.2. OČUVANJE I STAVLJANJE U FUNKCIJU PRIRODNE KAO I INDUSTRIJSKE ARHITEKTURE I BAŠTINE</p> <p>4.2.3. PODRŠKA UMREŽAVANJU S POSLOVNIM MREŽAMA I ASOCIJACIJAMA EU-a</p> <p>4.2.4. PODRŠKA STVARANJU POSLOVNIH ASOCIJACIJA</p>
<p>PROVEDBA</p>	<p>Od 2024. do 2027. godine</p>

<p>MJERA</p> <p>4.3. RAZVOJ POLJOPRIVREDE</p>	<p>Predmetna mjera izravno doprinosi strateškom cilju 9. iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine putem mjera i aktivnosti usmjerenih na razvoj konvencionalne i ekološke poljoprivrede. Projekti u sklopu predmetne mjere bit će usmjereni na poticanje razvoja ekološke poljoprivrede, podizanje trajnih nasada, poticanje uzgoja autohtonih vrsta i pasmina, razvoj ekološki održive plasteničke proizvodnje, proširenje i održavanje sustava odvodnje i navodnjavanja, na izgradnju prerađivačkih i skladišnih pogona, izgradnju i održavanje poljskih i pristupnih putova, radit će se na potporama standardizacije i povećanju kvalitete poljoprivrednih proizvoda te poticanju promotivnih aktivnosti radi boljeg tržišnog pozicioniranja.</p>
<p>PROJEKTI</p>	<p>4.3.1. PROŠIRENJE I ODRŽAVANJE SUSTAVA ODVODNJE I NAVODNJAVANJA</p> <p>4.3.2. IZGRADNJA SKLADIŠNO-PRERAĐIVAČKIH POGONA</p> <p>4.3.3. IZGRADNJA I ODRŽAVANJE POLJSKIH I PRISTUPNIH PUTOVA</p> <p>4.3.4. IZGRADNJA I ODRŽAVANJE AGRO-EDUKACIJSKOG CENTRA</p> <p>4.3.5. POTPORA POSLOVNOM UDRUŽIVANJU</p> <p>4.3.6. RAZVOJ EKOLOŠKE POLJOPRIVREDE</p> <p>4.3.7. POTICANJE UZGOJA AUTOHTONIH VRSTA I PASMINA</p> <p>4.3.8. POTPORA STANDARDIZACIJI I POVEĆANJU KVALITETE POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA</p> <p>4.3.9. POTICANJE PROMOTIVNIH AKTIVNOSTI – BOLJE TRŽIŠNO POZICIONIRANJE</p> <p>4.3.10. IZGRADNJA TRŽNOG CENTRA</p>
<p>PROVEDBA</p>	<p>Od 2024. do 2030. godine</p>

MJERA 4.4. RAZVOJ TURIZMA	Predmetna mjera izravno doprinosi strateškim ciljevima 1. i 9. iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine putem mjera i aktivnosti usmjerenih na pružanje podrške održivom razvoju turizma i turističke infrastrukture.
PROJEKTI	4.4.1. RAZVOJ TURISTIČKE INFRASTRUKTURE 4.4.2. RAZVOJ POSEBNIH OBLIKA TURIZMA
PROVEDBA	Od 2024. do 2027. godine

6

**Provedba
strategije:
institucionalni
i finansijski
okvir**

6.1. Organizacijska struktura za provedbu Strategije

Cjelokupni proces izrade strategije temelji se na partnerskom pristupu, jednom od osnovnih načela politike regionalnog razvitka. Partnerski pristup podrazumijeva suradnju javnog, privatnog i civilnog sektora, odnosno suradnju tijela državne uprave, jedinica područne (regionalne) samouprave, jedinica lokalne samouprave, gospodarskih subjekata, znanstvene zajednice, socijalnih partnera i organizacija civilnoga društva.

Općina Gorjani imenovala je radnu skupinu za izradu strategije, u čijem su sastavu: načelnik Općine, predsjednik Općinskog vijeća i stručna osoba tvrtke MFN Consulting d.o.o. koja je angažirana za izradu predmetne Strategije. Zadatak je radne skupine savjetovati, predlagati i usmjeravati izradu strategije. Uz radnu skupinu u izradi Strategije razvoja Općine Gorjani sudjelovali su i stručnjaci angažirani kao tehnička pomoć.

Početkom 2024. godine Općina Gorjani uputila je poziv svim zainteresiranim mještanima, tvrtkama, obrtima, obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, zadrugama, udrugama, javnim ustanovama i institucijama da prijave svoje projektne ideje i razvojne projekte koji mogu doprinijeti gospodarskom, društvenom i infrastrukturnom razvitku te podizanju kvalitete života stanovnika na području Općine Gorjani. Početkom 2024. godine održana je tematska radionica pod nazivom „Strategija razvoja Općine Gorjani“ na kojoj su građanima i ostalim zainteresiranim sudionicima predstavljeni pristigli projektni prijedlozi, a ujedno im je i dana mogućnost dodatne prijave projektnih ideja.

Na službenim mrežnim stranicama Općine Gorjani objavljen je pregled prepoznatih snaga, slabosti, prilika i prijetnji za područje

Općine, kao i prijedlog prioriteta i mjera, te je upućen poziv zainteresiranim dionicima da iznesu svoje komentare. Završnu verziju Strategije razvoja Općine Gorjani usvojilo je Općinsko vijeće u veljači iste godine.

6.2. Financijski okvir (izvori financiranja)

Kako bi planirane mjere bile provedene, nužno je osigurati odgovarajuće financiranje. Općina svojim nedostatnim financijskim kapacitetima ne može samostalno realizirati predmetne projekte pa će iste aplicirati na potencijalne druge izvore financiranja s posebnim naglaskom na Financijsku perspektivu EU-a 2021. – 2027. Projekti koji se planiraju realizirati i koji su predmet ovog dokumenta prvenstveno moraju biti u skladu sa Zakonom o proračunu (NN 144/21), Zakonom o izvršavanju državnog proračuna (NN 145/22, 63/23, 129/23), Pravilnikom o proračunskim klasifikacijama (NN 26/2010, 120/13 i 01/20) i Pravilnikom o postupku zaduživanja te davanju jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 67/2022).

Mogućnosti su sufinanciranja projekata sljedeće:

1. Program Konkurentnost i kohezija 2021. – 2027. – (PKK 2021. – 2027.) postavlja ciljeve i prioritete za učinkovitu uporabu Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijskog fonda (KF) za razdoblje 2021. – 2027. Glavni je cilj podržanih intervencija ojačati gospodarstvo, poduprijeti digitalnu i zelenu tranziciju, digitalizacija za građane i poduzeća, poboljšati povezanost i mobilnost u cijeloj Republici Hrvatskoj i ojačati kvalitetu života stanovništva. PKK 2021. – 2027. provest će se u okviru Kohezijske politike (KP) Europske unije (EU) kroz cilj ulaganja u radna mjesta i rast te će pridonijeti ispunjenju ciljeva politike od

1 do 4 definiranih u članku 5. Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća. PKK 2021. – 2027. temelji se na Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. (NRS 2030), najvišem aktu strateškog planiranja koji određuje trenutno stanje, razvojne potencijale, viziju, smjernice razvoja, strateške ciljeve i scenarije razvoja. Ulaganja iz fondova EU-a doprinijet će uravnoteženom regionalnom razvoju. Ulaganja će se, osim na cijelo područje RH, usmjeriti i na potpomognuta i brdsko-planinska područja, područja koja prema stupnju razvijenosti zaostaju za nacionalnim prosjekom, koja su jače izložena demografskim izazovima i deprivaciji te područja razvojnih ograničenja i posebnosti. Upravo je po indeksaciji Općina Gorjani u skupini slabije razvijenih JLS-ova.

2. Nacionalni plan oporavka i otpornosti – NPOO 2021. – 2026. – Nacionalni plan oporavka i otpornosti usklađen je s Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030. te ostalim relevantnim strateškim dokumentima, kao i s europskim prioritetima usmjerenima na digitalnu i zelenu tranziciju, koji se zasnivaju na modernizaciji gospodarstva i društva kroz veća ulaganja u inovacije te nove tehnologije. Prioriteti su pretočeni u obvezujući okvir Mehanizma oporavka i otpornosti koji određuje kako više od 20 % odobrenih sredstava treba, kroz ulaganja i reforme, usmjeriti u digitalnu transformaciju, dok minimalno 37 % sredstava treba biti usmjereno na zelenu tranziciju i borbu protiv klimatskih promjena. Jedan od glavnih ciljeva Nacionalnog plana oporavka i otpornosti jest otvaranje novih radnih mjesta te otklanjanje neposredne štete uzrokovane pandemijom COVID-19.
3. Sredstva privatnog sektora – financiranje treće strane, zaduživanje (klasični krediti) ili ESCO model – model financiranja usluga u području energetike. ESCO tvrtka provodi

radove i isporučuje usluge s ciljem smanjenja naručiteljevih troškova za energiju. Nakon provedbe projekta, ostvarene uštede dijele se između naručitelja i ESCO tvrtke do namirenja troškova ESCO tvrtke. Kada se namire troškovi koje je imala, ESCO tvrtka povlači se iz financijskih tokova, a naručitelju ostaju trajne uštede ostvarene projektom. Rizik ostvarenja ušteta u pravilu preuzima pružatelj energetske usluge, odnosno ESCO tvrtka davanjem jamstava, a pored inovativnih projekata za poboljšanje energetske učinkovitosti i smanjenja potrošnje energije često se nude i financijska rješenja za njihovu realizaciju. Klijent otplaćuje investiciju kroz ostvarene uštede nastale primjenom mjera energetske učinkovitosti. Ovisno o vrsti ugovora ESCO tvrtka može pružiti jamstvo da će uštede nastale projektom biti dovoljne za pokrivanje troškova financiranja projekta za vrijeme trajanja projekta. Svi su projekti posebno prilagođeni klijentu te je moguće i proširenje projekta uključanjem novih mjera energetske učinkovitosti uz odgovarajuću podjelu investicije. Na taj način klijent može modernizirati opremu bez rizika ulaganja jer rizik ostvarenja ušteta može preuzeti ESCO tvrtka. Uz to, nakon otplate investicije klijent ostvaruje pozitivne novčane tokove u razdoblju otplate i dugoročnih ušteta. Dodatnu prednost ESCO modela predstavlja činjenica da tijekom svih faza projekta korisnik usluge surađuje samo s jednom tvrtkom po principu sve na jednom mjestu, a ne s više različitih subjekata, čime se u velikoj mjeri smanjuju troškovi projekata energetske učinkovitosti i rizik ulaganja u njih. Također, ESCO projekt obuhvaća sve energetske sustave na određenoj lokaciji što omogućava optimalan izbor mjera s povoljnim odnosom investicija i ušteta. Korisnici energetske usluge i ESCO modela mogu biti privatna i javna poduzeća, ustanove te jedinice lokalne i regionalne samouprave.

4. Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost – projekti energetske obnove i zaštite okoliša.

5. Javno-privatno partnerstvo – Javno privatno partnerstvo (JPP) zajedničko je kooperativno djelovanje javnog sektora s privatnim sektorom u proizvodnji javnih proizvoda ili pružanju javnih usluga. Javni se sektor javlja kao proizvođač i ponuđač suradnje – kao partner koji ugovorno definira vrste i obujam poslova ili usluga koje namjerava prenijeti na privatni sektor i koji obavljanje javnih poslova nudi privatnom sektoru. Privatni se sektor javlja kao partner koji potražuje takvu suradnju ako može ostvariti poslovni interes (profit) i koji je dužan kvalitetno izvršavati ugovorno dobivene i definirane poslove. Cilj je javno-privatnog partnerstva ekonomičnija, djelotvornija i učinkovitija proizvodnja javnih proizvoda ili usluga u odnosu na tradicionalan način pružanja javnih usluga. JPP se javlja u različitim područjima javne uprave, u različitim oblicima, s različitim rokom trajanja i s različitim intenzitetom, a najčešće u slučajevima kada javna uprava ne može neposredno obavljati javne poslove u vlastitoj režiji iz dvaju razloga:

- zbog nedovoljne stručnosti djelatnika javne uprave, kada su u pitanju specifično stručni poslovi (npr. medicina, nafta i sl.)
- zbog velikih troškova izvedbe javnih poslova u vlastitoj režiji (npr. nabavka građevinske mehanizacije).

Karakteristike projekata JPP-a su:

- dugoročna ugovorna suradnja (maksimalno 40 godina) između javnog i privatnog sektora
- stvarna preraspodjela poslovnog rizika izgradnje, raspoloživosti i potražnje (dva od navedena tri rizika moraju biti na privatnom partneru).

Europska unija donijela je Zelenu knjigu o javno-privatnom partnerstvu Europske unije o javnim ugovorima i koncesijama. U tom se dokumentu analizira pojava JPP-a, i to ponajprije radi njihove klasifikacije kako bi se utvrdilo koji oblici takvog povezivanja spadaju pod propise EU-a o javnim nabavama, a koji se mogu ugovarati na drugi način. Područje javno-privatnog partnerstva u Republici Hrvatskoj regulirano je Zakonom o JPP-u (NN 78/12, 152/14 i 114/18) i Uredbom o provedbi projekata javno-privatnog partnerstva (NN 88/12 i 15/15), Zakonom o koncesijama (NN 69/17 i 107/20) te Zakonom o javnoj nabavi (NN 120/16) vezano za postupke dodjele ugovora o javnoj nabavi i ugovora o koncesijama. Prednost financiranja projekata putem javno-privatnog partnerstva jest u činjenici da se takva investicija ne promatra kao povećanje javnog duga. Ključan uvjet nalazi se u klasifikaciji imovine koja se razmatra uz ugovor o partnerstvu. Imovina iz ugovora ne smatra se imovinom općine samo ako postoji čvrst dokaz da privatni partner snosi većinu rizika vezanog uz partnerstvo. U uvjetima prezaduženosti jedinica lokalne i regionalne samouprave te manjka javnih (bespovratnih) sredstava javno-privatno partnerstvo predstavlja model kojim je moguće pokrenuti značajno veći obujam projekata u sektoru energetske obnove.

6. Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) kroz Program kreditiranja projekata zaštite okoliša, energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije omogućuje realizaciju investicijskih projekata za JLP(R)S-ove, pod uvjetom da novim kreditnim zaduženjem JLP(R)S-ovi ne prekoračuju dopuštenu stopu zaduživanja. HBOR u pravilu kreditira do 75 % predračunske vrijednosti investicije, bez PDV-a. Minimalni iznos kredita je 100.000 kuna, a maksimalni iznos nije određen, nego ovisi o konkretnom investicijskom programu, kreditnoj sposobnosti krajnjeg korisnika kredita te vrijednosti i kvaliteti instrumenata osiguranja. Kamatna je stopa 4 % godišnje, a rok otplate (uključujući i poček) jest 12 godina.

6.3. Usklađenost strategije s nacionalnim i regionalnim politikama

Povezanost sa strateškim smjernicama na višim razinama dobra je osnova i za Općinu Gorjani kao jedinicu lokalne samouprave, ali i za subjekte javnog, privatnog i neprofitnog sektora koji djeluju na području Općine, po pitanju određivanja područja ulaganja vlastitih sredstava i mogućnosti financiranja projekata iz dostupnih nacionalnih izvora i fondova Europske unije.

U procesu definiranja razvojnih ciljeva, prioriteta, mjera i aktivnosti Strategije razvoja Općine Gorjani za razdoblje do 2028. godine posebna je pozornost posvećena strategijama i programskim dokumentima na europskoj, nacionalnoj i regionalnoj razini, kako bi se postigla što bolja povezanost na svim razinama. Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 123/17) određuje da je izradu akta strateškog planiranja na razini lokalne samouprave potrebno uskladiti s aktima strateškog planiranja više razine. To podrazumijeva da se strate-

gije (planovi) razvoja jedinice lokalne samouprave moraju uskladiti s jedne strane s odgovarajućim nacionalnim planovima, a s druge s planovima razvoja područne (regionalne) samouprave.

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine određuje četiri razvojna smjera: (1) održivo gospodarstvo i društvo, (2) jačanje otpornosti na krize, (3) zelena i digitalna tranzicija i (4) ravnomjerni regionalni razvoj. Sukladno navedenoj Nacionalnoj strategiji, Županijska skupština Osječko-baranjske županije usvojila je Plan razvoja Osječko-baranjske županije kojim su definirali prioriteta razvojna područja u srednjoročnom razdoblju i to kako slijedi: (1) osnaživanje i unaprjeđenje društvenog sustava i kvalitete života građana; (2) kvalitetan, siguran i očuvan životni prostor; (3) regionalna prepoznatljivost, konkurentnost i inovativnost gospodarstva te (4) učinkovito i djelotvorno upravljanje.

Povezanost ciljeva Strategije razvoja Općine Gorjani s nacionalnom i regionalnom strategijom razvoja može se sagledati u tablici koja slijedi

NACIONALNA RAZVOJNA STRATEGIJA RH DO 20230. GODINE		PLAN RAZVOJA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE DO 2027. GODINE		STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE CORJANI 2024. – 2028.	
RAZVOJNI SMJER	CILJEVI	RAZVOJ I UNAPREĐENJE POSLOVNOG OKRUŽENJA TE KONKURENTNOSTI I INOVATIVNOSTI GOSPODARSTVA	PRIORITETI	POTPORNE MJESE	
1. ODRŽIVO GOSPODARSTVO I DRUŠTVO	Konkurentno i inovativno gospodarstvo	Razvoj i unapređenje poslovnog okruženja te konkurentnosti i inovativnosti gospodarstva	4.1. STVARANJE POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ PODUZETNIŠTVA	4.1. STVARANJE POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ PODUZETNIŠTVA	
	Obrazovani i zaposleni ljudi	Razvoj i unapređenje odgojno-obrazovne i znanstveno-istraživačke djelatnosti u funkciji gospodarstva i tržišta rada	Jaćanje regionalne prepoznatljivosti s pomoću brendiranja i promidžbe	4.2. UČINKOVITO GOSPODARENJE INFRASTRUKTURNIM RESURSIMA TE POSLOVNA SURADNJA I UMREŽAVANJE	
	Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom	Unapređenje učinkovitosti i djelotvornosti javnog sektora i upravljanja javnom imovinom	1.3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE I KULTURNOG IDENTITETA	4.4. RAZVOJ TURIZMA	
2. RAVNOMJERAN REGIONALNI RAZVOJ	Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima	Podrška razvoju slabije razvijenih i potpomognutih područja Županije	3.1. RAZVOJ KOMPETENCIJA ZA PRIPREMU I PROVEDBU PROJEKATA EU-a	3.1. RAZVOJ KOMPETENCIJA ZA PRIPREMU I PROVEDBU PROJEKATA EU-a	
	Jaćanje regionalne konkurentnosti	Jaćanje regionalne konkurentnosti	1.1. UNAPREĐENJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE	1.1. UNAPREĐENJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE	
3. JAČANJE OTPORNOSTI NA KRIZE	Zdrav, aktivan i kvalitetan život	Razvoj i unapređenje sustava zdravstva i socijalne skrbi	1.4. UNAPREĐENJE SOCIJALNE I ZDRAVSTVENE SLIKE OPĆINE	1.4. UNAPREĐENJE SOCIJALNE I ZDRAVSTVENE SLIKE OPĆINE	
	Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji	Podrška demografskoj revitalizaciji i osnaživanju obitelji	1.3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE I KULTURNOG IDENTITETA	1.3. UNAPREĐENJE DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE I KULTURNOG IDENTITETA	
	Sigurnost za stabilan razvoj	Jaćanje zajednice i civilnog društva u funkciji poticanja aktivnog i kvalitetnog života građana	3.4. RAZVOJ CIVILNOGA DRUŠTVA	3.4. RAZVOJ CIVILNOGA DRUŠTVA	
	Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	Jaćanje zajednice i civilnog društva u funkciji poticanja aktivnog i kvalitetnog života građana	3.2. RAZVOJ ZNANJA	3.2. RAZVOJ ZNANJA	
4. ZELENA I DIGITALNA TRANZICIJA	Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	Podrška digitalnoj tranziciji društva i gospodarstva	3.3. UNAPREĐENJE RADA JAVNE UPRAVE	3.3. UNAPREĐENJE RADA JAVNE UPRAVE	
	Održiva mobilnost	Podrška proizvodnji i preradi hrane u funkciji održivog regionalnog razvoja	4.3. RAZVOJ POLJOPRIVREDE	4.3. RAZVOJ POLJOPRIVREDE	
	Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	Razvoj i unapređenje održive mobilnosti	1.2. UNAPREĐENJE PROMETNE INFRASTRUKTURE	1.2. UNAPREĐENJE PROMETNE INFRASTRUKTURE	
		Unapređenje sustava zaštite okoliša i održive uporabe prirode te jačanje otpornosti i ublažavanje klimatskih promjena	2.2. ZAŠTITA PRIRODE I OČUVANJE OKOLIŠA	2.2. ZAŠTITA PRIRODE I OČUVANJE OKOLIŠA	
	Razvoj lokalne i regionalne infrastrukture radi unapređenja kvalitete života s ciljem ekološke i energetske tranzicije	2.1. ODRŽIVO GOSPODARENJE ENERGIJOM	2.1. ODRŽIVO GOSPODARENJE ENERGIJOM		

Iz gore navedene slike razvidno je da su strateška razvojna područja koja smo definirali u izradi Strategije razvoja Općine Gorjani međusobno povezana, interaktivna i ovisna jedna o drugom. Strategijom razvoja Općine Gorjani obuhvaćeni su različiti aspekti gospodarskog i društvenog života na ovom području koji se planiraju ostvariti četirima strateškim prioritetima:

- Konkurenta, inovativna i poduzetna Općina Gorjani
- Energetski učinkovita i zelena Općina Gorjani
- Socijalna i uključiva Općina Gorjani
- Razvijena i povezana Općina Gorjani

Strategija razvoja Općine Gorjani komplementarna je i s drugim važnim dokumentima. Operativni je program Konkurentnost i kohezija (OPKK) plansko-programski dokument namijenjen provedbi Kohezijske politike EU-a, a koji doprinosi cilju Ulaganje za rast i radna mjesta putem infrastrukturnih ulaganja u područja prometa, energetike, zaštite okoliša, ICT-a i pružanja potpore razvitku poduzetništva i istraživačkih djelatnosti. OPKK predstavlja temelj za učinkovitu provedbu i uporabu Europskog fonda za regionalni razvitak i Kohezijskog fonda u Hrvatskoj. Pojedini prioriteti i mjere Strategije razvoja Općine Gorjani neposredno su ili posredno povezani s pojedinim prioritetnim područjima OPKK-a. Nadalje, Strategija Europa 2030. osnovni je planski dokument Europske unije kojim se određuju prioriteti i ciljevi razvitka i djelovanja EU-a do navedenog razdoblja. Prioriteti iste preslikavaju se u nacionalne i regionalne programske dokumente. Europa 2030. definira tri osnovna prioriteta Unije za razdoblje do 2030. godine:

- pametan rast: razvijanje ekonomije utemeljene na znanju i inovaciji
- održiv rast: promicanje ekonomije koja učinkovitije iskorištava resurse, koja je zelenija i konkurentnija
- uključiv rast: njegovanje ekonomije s visokom stopom zaposlenosti, koja donosi društvenu i teritorijalnu povezanost.

Ciljevi Strategije Europa 2030. usmjereni su na područja zapošljavanja, istraživanja i razvitka, obrazovanja, smanjenja siromaštva i socijalnog uključivanja te klime i energije. Kako bi doprinijele ispunjavanju zajedničkih ciljeva, države članice prenose ove ciljeve u svoje nacionalne ciljeve u skladu s okolnostima u pojedinoj državi. Imajući u vidu smjernice koje daje Europa 2030., na nacionalnoj se razini donose različiti planski dokumenti koje prate planski dokumenti na regionalnoj i lokalnoj razini, pa tako i Strategija razvoja Općine Gorjani.

U Sporazumu o partnerstvu Europske komisije i Republike Hrvatske opisan je način kako će Hrvatska uz pomoć sredstava iz europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova do dijeljenih za razdoblje 2021. – 2027. doprinijeti ispunjavanju ciljeva Strategije Europa 2030. Operativni programi koje je Hrvatska izradila sadrže detaljne opise i razrađene mjere i aktivnosti za učinkovitu provedbu i korištenje ESI fondova.

Nadalje, na nacionalnoj će razini države članice morati:

- osigurati učinkovito ulaganje u obrazovni i sustav osposobljavanja na svim razinama (od predškolske do tercijarne)
- popraviti obrazovne rezultate dotičući se svakog segmenta (predškolski, primarni, sekundarni, tercijarni)

u okviru integriranog pristupa, obuhvaćajući ključne kompetencije, s ciljem smanjenja ranog napuštanja školovanja

- povećati otvorenost i značajnost obrazovnih sustava stvaranjem nacionalnih kvalifikacijskih okvira te prilagođavanjem rezultata učenja potrebama tržišta rada
- popraviti ulazak mladih na tržište rada integriranim aktivnostima koje, među ostalim, pokrivaju usmjeravanje, savjetovanje i pripravništva.

Operativni je program Učinkoviti ljudski resursi (OPULJR) plansko-programski dokument usmjeren na rast zapošljavanja i jačanje socijalne kohezije u Hrvatskoj. Programom su određeni sljedeći prioriteti ulaganja: visoka zapošljivost i mobilnost radne snage, socijalno uključivanje, obrazovanje i cjeloživotno učenje te dobro upravljanje. OPULJR predstavlja temelj za učinkovitu provedbu i uporabu Europskog socijalnog fonda te Inicijative za zapošljavanje mladih. Prioriteti su OPULJR-a važno polazište u planiranju razvitka ljudskih resursa na lokalnoj razini, pa su tako pojedini prioriteti i mjere Strategije razvoja Općine Gorjani izravno ili neizravno povezani s pojedinim prioritetnim područjima ovoga programa.

Program ruralnog razvitka Republike Hrvatske za razdoblje 2021. – 2025. (PRR) temeljni je strateški dokument usmjeren na razvitak poljoprivrede i ruralni razvitak u Hrvatskoj. PRR predstavlja preduvjet za uporabu sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvitak kojim se financira ruralni razvitak – drugi stup Zajedničke poljoprivredne politike. Dugoročni ciljevi PRR-a su: 1. poticati konkurentnost poljoprivrede, 2. osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatskim promjenama te 3. postići uravnotežen teritorijalni razvitak ruralnih područja, uključujući stvaranje i očuvanje radnih mjesta. Prioriteti PRR-a su: restrukturiranje i mo-

dernizacija poljoprivrednog i prehrambenog sektora; promicanje okolišno učinkovitog poljoprivrednog sustava; poboljšana učinkovitost resursa te pomak ka klimatski elastičnoj poljoprivredi, prehrambenoj industriji i šumarstvu; smanjenje ruralne depopulacije i povećanje kvalitete života te gospodarski oporavak; doprinosi prioritetima Europske unije za ruralni razvitak. Programom je utvrđeno 16 mjera koje su usmjerene na povećanje konkurentnosti poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, kao i unapređenje životnih uvjeta u ruralnim područjima. Operativni program ruralnog razvitka dosta je važno polazište za daljnje planiranje za jedinice lokalne samouprave koje se nalaze u ruralnom području, upravo stoga što potiče sljedeća ulaganja povezana s prioritetima i mjerama Strategije razvoja Općine Gorjani:

- izrada i ažuriranje planova za razvitak općina i gradova u ruralnim područjima i njihovih osnovnih usluga te planova upravljanja koji se odnose na područja Natura 2000 i druga područja visoke prirodne vrijednosti
- ulaganja u infrastrukturu malih razmjera
- ulaganja u razvitak, poboljšanje osnovnih usluga za seosko stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturu te pripadajuće infrastrukture
- ulaganja u turističku infrastrukturu
- studije i ulaganja vezana uz održavanje, obnovu i unapređenje kulturnog naslijeđa, poput kulturnih značajki sela i ruralnih krajolika i prirode visoke vrijednosti.

Za jedinice lokalne samouprave koje se nalaze na ruralnom području iznimno je važno da u planiranju dugoročnog razvitka uzmu u obzir PRR, stoga se i Strategija razvoja Općine Gorjani u pojedinim dijelovima izravno ili neizravno nadovezuje na ciljeve i prioritete ovog programa.

Program prekogranične suradnje Hrvatska – BiH – Crna Gora jedan je od programa Europske teritorijalne suradnje koja je važan dio Kohezijske politike Europske unije. Ovim programom pograničnim regijama dviju država omogućen je nastavak suradnje iz prethodnog programskog razdoblja, s tim da se program u novom razdoblju fokusira na sljedeća četiri glavna područja: jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva, održiva uporaba prirodnih i kulturnih dobara, suradnja: poboljšanje institucionalnih kapaciteta i učinkovita javna uprava te ulaganja u programe obrazovanja i osposobljavanja. Program se financira sredstvima Europskog fonda za regionalni razvitak. Osječko-baranjska županija ubraja se u prihvatljiva područja za financiranje projekata u okviru ovog programa, stoga je i Strategija razvoja Općine Gorjani u određenoj mjeri povezana s ovim programskim dokumentom.

Strategija razvitka javne uprave 2021. – 2025. strateški je dokument koji predstavlja okvir za razvitak javne uprave i usmjerena je na unapređenje upravnih kapaciteta te na bolju organizaciju javne uprave. Strategija razvitka poduzetništva u Republici Hrvatskoj usmjerena je na jačanje poduzetničkog potencijala i unapređenje kulture poduzetništva. Strategija ima jedan opći cilj, a to je povećanje konkurentnosti malog gospodarstva u Hrvatskoj te pet podciljeva: 1. poboljšanje ekonomske uspješnosti, 2. poboljšani pristup financiranju, 3. promocija poduzetništva, 4. poboljšanje poduzetničkih vještina i 5. poboljšano poslovno okruženje.

Strategija razvitka društvenog poduzetništva u RH – društveno poduzetništvo ima važnost posebno za zapošljavanje ranjivih skupina (teže zapošljivih skupina, kao što su osobe s

invaliditetom, Romi, itd.) i osiguranje socijalnih usluga u zajednici. U tom svojstvu društveni su poduzetnici partneri javnom sektoru u osiguranju socijalnih i javnih usluga. S obzirom na to da je na području Općine velik broj udruga koje djeluju na korist zajednice, znatan broj njihovih aktivnosti može se usmjeriti na pomoć marginaliziranim skupinama i stvaranje pretpostavki za njihovu veću konkurentnost na tržištu rada (edukacije, umrežavanje, iniciranje i izgradnja partnerstava među svim sektorima itd.).

Strategija razvitka turizma Republike Hrvatske krovni je razvojni dokument hrvatskog turizma koji kao glavni cilj ističe povećanje atraktivnosti i konkurentnosti turizma, što će rezultirati ulaskom među vodećih 20 turističkih destinacija u svijetu po kriteriju konkurentnosti. Ostali su ciljevi: poboljšanje strukture i kvalitete smještaja, novo zapošljavanje, investicije, povećanje turističke potrošnje.

Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske temeljni je dokument čija je svrha omogućiti sustavan i zajednički pristup svih relevantnih dionika u rješavanju problema siromaštva i socijalne isključenosti. Strategijom su definirani sljedeći glavni prioriteti: 1. osiguravanje uvjeta za uspješnu borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti te smanjenje nejednakosti u društvu; 2. osiguravanje uvjeta za sprječavanje nastanka novih kategorija siromašnih, kao i smanjenja broja siromašnih i socijalno isključenih osoba te 3. uspostavljanje koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti te sustava praćenja i evaluacije.

7

**Praćenje
učinaka i
evaluacija
realizacije
postavljenih
ciljeva**

Politika regionalnog razvitka usmjerena je prema društvenom i gospodarskom razvitku na lokalnoj razini. Strateške mjere postavljene u ovom dokumentu od velikog su značaja i u formiranju mjera u strateškim dokumentima na višim razinama. Upravo povezivanje lokalne i regionalne razine, a potom i određivanje razvojne strategije na nacionalnoj razini osigurat će daljnje usmjerenje razvitka i adekvatnu alokaciju sredstava prema području koje je od posebnog nacionalnog interesa. Zakon o regionalnom razvitku prepoznao je važnost ovog povezivanja koje doprinosi indeksu razvijenosti svake jedinice lokalne samouprave. Ovim dokumentom jasno su određeni budući planovi, mjere i projekti, a kako bi se oni uistinu i provodili, potrebno je uvesti sustavno praćenje i nadzor provedbe istih. Cilj je praćenja omogućiti uvid u stvarno stanje provedbe mjera, odnosno odgovoriti na trenutno stanje provedbe planiranom provedbenom okviru te hoće li prethodno postavljeni skup ciljeva biti ispunjen u smislu očekivanih rezultata prema utvrđenom planu i programu.

Nadležno je tijelo za praćenje Strategije razvoja Općine Gorjani upravo Općina Gorjani jer na području Općine ne postoji ni jedna druga mjerodavna institucija koja bi isto mogla provoditi. Kako Općina svake godine dostavlja izvješća o provedbi svojih projektnih aktivnosti prema regionalnoj i nacionalnoj razini, upravo će ta izvješća biti i glavni pokazatelj uspješnosti u provedbi ovog dokumenta, kao i korektiv u slučaju bilo kakvih odstupanja (posebice ako su ona usmjerena na intenzitet provedbe). Osim za praćenje ostvarenja provedenih aktivnosti dobiveni će se podatci upotrebljavati i prilikom evaluacije njihovih učinaka na ostvarivanje postavljenih ciljeva. U predmetnu evaluaciju moraju biti uključene detaljno opisane aktivnosti, vremenski planovi te moraju biti određeni nositelji predmetnih aktivnosti. Sustav

pokazatelja postignuća sastoji se od:

- pokazatelja dugoročnog učinka na ciljeve razvojne politike
- pokazatelja izravnog pozitivnog učinka na ciljne skupine
- pokazatelja dugoročnog utjecaja na razvitak Općine.

7.1. Komunikacija i informiranje

Kako bi postavljeni prioriteti, mjere i ciljevi bili uspješno provedeni, potrebno je za to uključiti i čitavu lokalnu zajednicu. Jedinica lokalne samouprave ne može samostalno sve provesti pa će za to biti potrebno neprekidno informiranje javnosti. Tako će se povećati i transparentnost u provedbi zacrtanih prioriteta, mjera i ciljeva, ali i potaknuti zajednica na aktivnije uključivanje u provedbu predmetnog dokumenta. Upravo takva vrsta komunikacije i odnosa uspostavljena je i prilikom izrade Strategije razvoja Općine Gorjani jer su na radionice bili pozvani i uključeni svi sektori: javni, privatni i civilni. Najvažniji je cilj informirati javnost, podići svijest i razumijevanje o važnosti predmetnog dokumenta, omogućiti ciljanim skupinama razumijevanje svih prioriteta i mjera, kao i njihovu svrhu te razumjeti važnost usklađenosti Strategije s ostalim strateškim dokumentima na regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini.

Kako bi transparentnost u provedbi predmetnog dokumenta bila na najvišoj razini, informacije o svim koracima u provedbi Strategije razvoja Općine Gorjani bit će redovno objavljivani i ažurirani na:

a) web stranici Općine – i do sada su uloženi veliki naponi kako bi svi dokumenti bili objavljeni na mrežnoj stranici Općine na kojoj će biti redovno objavljivani i svi koraci u

realizaciji predmetnog dokumenta te njegove eventualne izmjene

b) društvene mreže – Općina će redovito objavljivati sve aktualnosti

c) mediji (tisak, radio i televizija) – Općina će redovito informirati javnost objavljivanjem članaka, javnim nastupima, tiskovnim konferencijama i obavijestima u regionalnim i nacionalnim medijima

d) publikacije i promotivni materijali.

U skladu sa zakonima Republike Hrvatske vodit će se računa o pravu na jednak pristup informacijama. Invaliditet, etničko podrijetlo, spolne i dobne razlike bit će uzete u obzir pri oblikovanju komunikacijskog pristupa te će se i model komunikacije prilagoditi pojedinim ciljanim skupinama. Svi će materijali biti dostupni u prikladnim formama te će pravo na informaciju biti zajamčeno svima kroz lako dostupne i prilagodljive oblike distribucije informacija kako je ranije i navedeno.

8

Zaključak

Općina Gorjani intenzivno radi na provedbi Strategije razvitka Osječko-baranjske županije, kao i Strategije Europa 2030. Strategija razvoja Općine Gorjani izrađena je u skladu s Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 53/10), a koji je propisalo Ministarstvo regionalnog razvitka i fondova EU-a (MRR-FEU). Isti dokument jasno određuje potrebe Općine Gorjani, razrađuje viziju, ciljeve, prioritete, mjere, ideje, projekte, ali istodobno nudi i jasno razrađen plan aktivnosti i status pojedinih projekata. Općina kao institucija ovim dokumentom preuzima odgovornost projekte od faze ideje dovesti do krajnje realizacije u predmetnom razdoblju, što će ponajprije ovisiti o mogućnostima prijave tih projekata na druge izvore financiranja.

Kako bi uspješno pokrenuli razvitak Općine kroz predviđene projekte i kroz jasno zacrtane planove, vrlo su važni pomoć civilnih udruga, gospodarstvenika, poljoprivrednika, kao i svih drugih pojedinaca koji svojim konstruktivnim razmišljanjem i radom žele doprinijeti razvitku lokalne zajednice te suradnja sa svima njima. Upravo ovaj dokument daje odgovor na pitanja – što, kada i kako trajno stvoriti sliku mjesta kao:

„Gorjani – općina velike kulturne i tradicionalne baštine, ali i modernih pogleda usmjerenih prema održivom razvoju temeljenom na poljoprivrednim, proizvodno-prerađivačkim i turističkim aktivnostima.“

9

Prilozi

9.1. Obrazac za prikupljanje projekata

Općina Gorjani

Obrazac za prikupljanje projekata /projektnih ideja

(max 2 stranice)

Predlagatelj/ nositelj projekta	
Potencijalni partneri	
Sektor (vrsta subjekta)	
Kontakt osoba e-mail i telefon	
Naziv projekta	
Kratki opis projekta (cilj, aktivnosti, očekivani rezultati)	1. Cilj/ciljevi projekta:
	2. Glavne aktivnosti:
	3. Očekivani rezultati projekta:
Razina spremnosti projektnih ideje/ projekta	Projektna ideja – ideja koju ćemo dalje razrađivati i prikupljati potrebnu dokumentaciju (max 5 rečenica):
	Srednja razina spremnosti – do sada je projekt razrađen i ima djelomično pripremljenu sljedeću dokumentaciju (navesti):
	Visoka razina spremnosti – projekt ima pripremljenu svu potrebnu dokumentaciju za početak provedbe (navesti):
	Napomene/komentari (prepreke u pripremi projekta; dokumentacija koja nedostaje i dr.):
Očekivano trajanje projekta (mjeseci)	
Procijenjena vrijednost projekta (EUR)	
Mogućnost sufinan- ciranja i predfinan- ciranja (DA/NE)	

